

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO FINANSIJA\FINANCIJA

**SMJERNICE EKONOMSKE I FISKALNE POLITIKE
FEDERACIJE BIH 2026 – 2028.**

Maj 2025.

SADRŽAJ:

Lista skraćenica	2
UVOD	3
1. STRATEŠKI CILJEVI EKONOMSKE I FISKALNE POLITIKE FBIH	4
2. NAJNOVIJA MAKROEKONOMSKA KRETANJA	6
2.1. Osnovni makroekonomski pokazatelji Federacije BiH.....	8
2.2. Makroekonomski okvir za period 2026- 2028. g.....	15
2.2.1. <i>Projekcije makroekonomskih pokazatelja u FBiH</i>	16
2.2.2. <i>Rizici po projekcije</i>	18
3. EKONOMSKA I FISKALNA POLITIKA U SREDNJOROČNOM PERIODU	19
3.1. Ekonomska politika	19
3.2. Fiskalna politika.....	19
3.2.1. <i>Politika rashoda</i>	19
3.2.2. <i>Porezna politika i javni prihodi</i>	21
3.2.3. <i>Javni prihodi za period 2025. – 2028. godina</i>	22
4. JAVNI DUG U SREDNJOROČNOM PERIODU	27
4.1. Struktura duga u Federaciji BiH	27
4.2. Projekcija stanja duga u Federaciji BiH.....	29
4.3. Upravljanje dugom u Federaciji BiH	30

Lista skraćenica

BIH - Bosna i Hercegovina

FBIH - Federacija Bosne i Hercegovine

BDP- Bruto društveni proizvod

FMF- Federalno ministarstvo finansija

DEP- Direkcija za ekonomsko planiranje BiH

FZS - Federalni zavod za statistiku

BHAS - Agencija za statistiku BiH

DeMPA - Metodologija za ocjenu učinka upravljanja javnim dugom

ATM - Prosječno vrijeme dospjeća kredita

ATR - Prosječno vrijeme refiksiranja kredita

EUR - Euro

KM- Konvertibilna marka

MMF- Međunarodni monetarni fond

OMA- Odjeljenje za makroekonomsku analizu (pri Upravi za indirektno oporezivanje BiH)

BEPS - Inkluzivni okvir (Base Erosion and Profit Shifting- Erozija porezne baze i premještanje profita)

UVOD

Dokument Smjernice ekonomske i fiskalne politike za period 2026 – 2028. godina izrađen je na osnovu Zakona o budžetima u Federaciji BiH, („Službene novine Federacije BiH“, br. 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19, 99/19, 25a/22 i 7/25), kojim je definiran sadržaj dokumenta. Smjernice ekonomske i fiskalne politike Federacije BiH sadrže:

1. strateške ciljeve ekonomske i fiskalne politike Federacije i usklađene prioritete rashoda i izdataka, uključujući prioritetne strukturalne reforme;
2. osnovne makroekonomske pokazatelje Federacije;
3. osnovne pokazatelje ekonomske i fiskalne politike Federacije;
4. pretpostavke društvenog i privrednog razvoja za budžetsku i za naredne dvije godine;
5. procjenu prihoda i primitaka budžeta, ciljanu fiskalnu poziciju te usklađeni nivo ukupnih ciljanih rashoda i izdataka, a koji odražavaju prethodno navedene prioritete rashoda i izdataka;
6. predviđene promjene javnog duga i strategiju upravljanja javnim dugom.

Ovaj dokument predstavlja osnov za izradu Dokumenta okvirnog budžeta Federacije BiH kojim se vrši trogodišnje planiranje okvirnog budžeta i na osnovu kojeg se izrađuje budžet za narednu godinu. Također, one služe kao temelj za izradu godišnjih i srednjoročnih planova nižih nivoa vlasti i imaju za cilj usmjeriti institucije nižih nivoa vlasti na politike i aktivnosti koje su planirane u narednom srednjoročnom periodu.

Dokument Smjernice ekonomske i fiskalne politike za period 2026 – 2028. godina usklađen je sa sljedećim strateškim dokumentima Vlade Federacije BiH:

- Strategijom razvoja Federacije Bosne i Hercegovine za period 2021 – 2027. g.;
- Strategijom reforme upravljanja javnim finansijama FBiH 2021- 2025.¹
- Programom rada Vlade FBiH za period 2023 – 2026. g.;
- Programom ekonomskih reformi FBiH za period 2025 – 2027. g.;
- Strategijom zapošljavanja u FBiH 2023 – 2030. g.;
- Strategijom upravljanja dugom u FBiH 2024 – 2026. g.;
- Strategijom razvoja sistema socijalne i dječje zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine (2024- 2030. g.)
- Strategijom razvoja male privrede Federacije BiH 2022- 2027. g.
- te ostalim sektorskim strategijama i dokumentima.

¹ Vlada Federacije BiH je donijela Odluku o izradi Strategije upravljanja javnim finansijama u FBiH 2026- 2030. (47. sjednica Vlade FBiH – 13.02.2025.)

1. STRATEŠKI CILJEVI EKONOMSKE I FISKALNE POLITIKE FBIH

Pristupanje Europskoj uniji je strateški cilj Bosne i Hercegovine i opći interes svih njenih građana. Integrisanje Bosne i Hercegovine u Europsku uniju otvara mogućnosti ubrzanog ekonomskog razvoja, jačanja vladavine prava i unapređenja životnog standarda. Odluka o otvaranju pregovora o pristupanju Bosne i Hercegovine Europskoj uniji i izrada pregovaračkog okvira označava početak najzahtjevnije faze procesa pristupanja, koja zahtijeva sveukupnu transformaciju društvenog i ekonomskog života jedne zemlje.

Temeljni strateški dokument koji usmjerava razvoj Federacije Bosne i Hercegovine je Strategija razvoja Federacije BiH 2021 – 2027. godine² koja definira osnovnu platformu socioekonomskog razvoja Federacije BiH i na kojoj se temelje strateški ciljevi, programi i prioritetne aktivnosti. Strategijom su definirana četiri razvojna cilja:

1. ubrzan ekonomski razvoj,
2. prosperitetan i inkluzivan društveni razvoj,
3. resursno efikasan i održiv razvoj,
4. transparentan, efikasan i održiv javni sektor.

Pored razvojnih ciljeva Federacije BiH neophodno je napomenuti i akcelatore koji donose najveći razvojni efekt Federaciji BiH, te doprinose rastu produktivnosti i socioekonomskom razvoju. Akceleratori ubrzanog razvoja Federacije BiH su:

- a) inovacije i digitalizacija,
- b) otvaranje i razvoj preduzeća,
- c) finansijski sistem i javne finansije.

Realizacija ovih ciljeva u neposrednoj je vezi sa Strategijom reforme upravljanja javnim finansijama Federacije BiH 2021- 2025. g.³, Programom rada Vlade FBIH za period 2023. – 2026. g.⁴, Programom ekonomskih reformi FBIH za period 2025 – 2027. g.⁵, Strategijom zapošljavanja u FBIH 2023. – 2030. g.⁶, Strategijom upravljanja dugom u FBIH 2024 – 2026. g.⁷; Strategijom razvoja sistema socijalne i dječje zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine (2024- 2030. g.)⁸ Strategijom razvoja male privrede Federacije BiH 2022- 2027.⁹ te drugim sektorskim strategijama koje podupiru implementaciju postavljenih ciljeva.

Program ekonomskih reformi Federacije BiH za period 2025 – 2027. g. sačinjen je na osnovu strateških dokumenata i definisanih reformi u nacrtu Reformske agende koju Bosna i Hercegovina priprema u sklopu Instrumenta za reforme i rast za Zapadni Balkan 2024. – 2027. godina.

² 256. sjednica Vlade Federacije BiH; 18.02.2021.

³ Vlada FBIH donijela je Odluku o izradi Strategije upravljanja javnim finansijama Federacije BiH 2026 - 2030. godina na 47. sjednici Vlade Federacije BiH; 13.02.2025.

⁴ 10. sjednica Vlade Federacije BiH; 02.08.2023.

⁵ 50. sjednica Vlade Federacije BiH; 13.03.2025.

⁶ „Službene novine Federacije BiH“, br. 94/23; Objava 06.12.2023.

⁷ 39. sjednica Vlade Federacije BiH; 01.08.2024.

⁸ Službene novine Federacije BiH broj 72/24; Objava 13.09.2024.

⁹ Službene novine Federacije BiH broj 23/25; Objava 28.03.2025.

Strategijom zapošljavanja data je detaljna dijagnostika tržišta rada gdje su niske stope zaposlenosti, kao i visoke stope nezaposlenosti identifikovane kao glavni ekonomski i društveni izazovi u zemlji. Opći cilj Strategije zapošljavanja u FBiH 2023. – 2030. g. je promovirati mogućnost dostojanstvenog rada, a vizija ovog cilja je inkluzivno tržište koje svima daje priliku da realizuju svoj potencijal i povećaju životni standard. U Strategiji zapošljavanja u Federaciji BiH 2023. – 2030. godine fokus je na razvijanju sistema za praćenje i predviđanje potreba za vještinama na tržištu rada, kako bi se olakšalo usklađivanje sistema obrazovanja sa potrebama na tržištu rada.

Strategija razvoja sistema socijalne i dječje zaštite u FBiH za period 2024-2030. g. ima tri ključna cilja i to smanjenje siromaštva i ublažavanje njegovih posljedica, osnaživanje i ubrzanje inkluzije marginalizovanih pojedinaca i grupa, te jačanje institucionalnih mehanizama i kapaciteta, uključujući centre i službe za socijalni rad i druge socijalne ustanove i organizacije. Strategija naglašava važnost sistemskog i proaktivnog djelovanja u oblasti zaštite ranjivih kategorija društva, s posebnim naglaskom na zaštitu djece od siromaštva i socijalne isključenosti.

Strategija razvoja male privrede Federacije BiH 2022–2027. predstavlja integrirani, višesektorski strateški dokument Federacije BiH koji definira politike razvoja sektora male privrede, strateške ciljeve i prioritete koji predstavljaju smjernice za sveukupni društveni razvoj. Značaj izrade ove strategije ogleda se u planskom usmjeravanju razvoja male privrede Federacije BiH kako bi se u skladu sa dostupnim resursima ostvarili maksimalni efekti u poticanju razvoja ove oblasti u Federaciji BiH. Razvojna vizija male privrede Federacije BiH realizirat će se kroz tri strateška cilja:

- konkurentna mala privreda temeljena na inovacijama, digitalizaciji i zelenoj ekonomiji,
- razvoj poslovnog okruženja i unapređenje poduzetničke infrastrukture,
- inovacije i internacionalizacija male privrede.

2. NAJNOVIJA MAKROEKONOMSKA KRETANJA

Globalni rast je ojačao krajem 2024. godine, ali nedavne trgovinske politike Sjedinjenih Američkih Država upućuju na nepovoljan utjecaj. U posljednjem kvartalu prethodne godine globalni rast se povećao, no posljednji podaci upućuju na blago slabljenje globalnog rasta u prvom kvartalu tekuće godine. Uslužni sektor, koji je bio glavni pokretač globalnog rasta u drugom dijelu prethodne godine pokazuje prve naznake usporavanja, a sektor prerađivačke industrije i dalje je slab. Pored toga, od kraja 2024. godine snažno je porasla neizvjesnost povezana sa trgovinskim politikama zbog najava o američkim carinama i očekuje se da će nepovoljno utjecati na globalna ulaganja. Mogući dodatni globalni cjenovni pritisci ovisti će o protumjerama kojima će trgovinski partneri SAD – a odgovoriti na uvedene carine. Stopa rasta globalnog realnog BDP – a (bez eurozone) u 2024. godini iznosila je 3,4%, a prema posljednjoj projekciji ECB - a neće se mijenjati u 2025. godini, te će se smanjiti na 3,2% u 2026. i 2027. godini.¹⁰

Velika geopolitička neizvjesnost i neizvjesnost povezana sa trgovinskim politikama nepovoljno će utjecati na privredni rast eurozone i usporavati očekivani oporavak. Negativni efekti neizvjesnosti globalnih trgovinskih politika posebno će se odraziti na izvoz i ulaganja eurozone. Očekuje se da će novonastale neizvjesnosti vezane za trgovinske politike zajedno sa kontinuiranim problemima sa konkurentnošću dovesti do znatnog smanjenja udjela eurozone na izvoznom tržištu. Unatoč nepovoljnim faktorima postoje i povoljni preduvjeti za jačanje rasta BDP – a eurozone. Rast realnih plata i zaposlenosti trebao bi pospješiti oporavak u kome potrošnja predstavlja glavno uporište. Domaću potražnju trebalo bi potaknuti i ublažavanje uvjeta finansiranja u skladu sa tržišnim očekivanjima o budućem kretanju kamatnih stopa. Očekuje se da će godišnji prosječni rast realnog BDP-a iznositi 0,9 % u 2025. te da će se potom povećati i iznositi 1,2 % u 2026. i 1,3 % u 2027. godini. Ukupna inflacija mjerena HIPC - om¹¹ u eurozoni u 2024. godini iznosila je 2,4%, a u 2025. godini predviđa se neznatno smanjenje za 0,1 p.p. Predviđa se da će inflacija cijena hrane rasti do sredine 2025. godine uglavnom potaknuta snažnim povećanjem cijena prehrambenih sirovina u posljednje vrijeme, te da će se potom smanjivati. Očekuje se da će se cijene nafte i plina smanjivati u skladu s terminkim cijenama, ali stope inflacije cijena energije vjerojatno će u periodu 2025 – 2027. ostati pozitivne, premda niže od historijskog prosjeka. U 2026. godini projicirano je daljnje smanjenje ukupne inflacije u eurozoni na 1,9% i zadržavanje na razinama ECB – ovog inflacijskog cilja od 2% u 2027. godini.¹² U nastavku izvještaja ispod teksta grafički je predstavljen rast realnog BDP–a u eurozoni, i projekcije rasta za period 2025– 2027.¹³

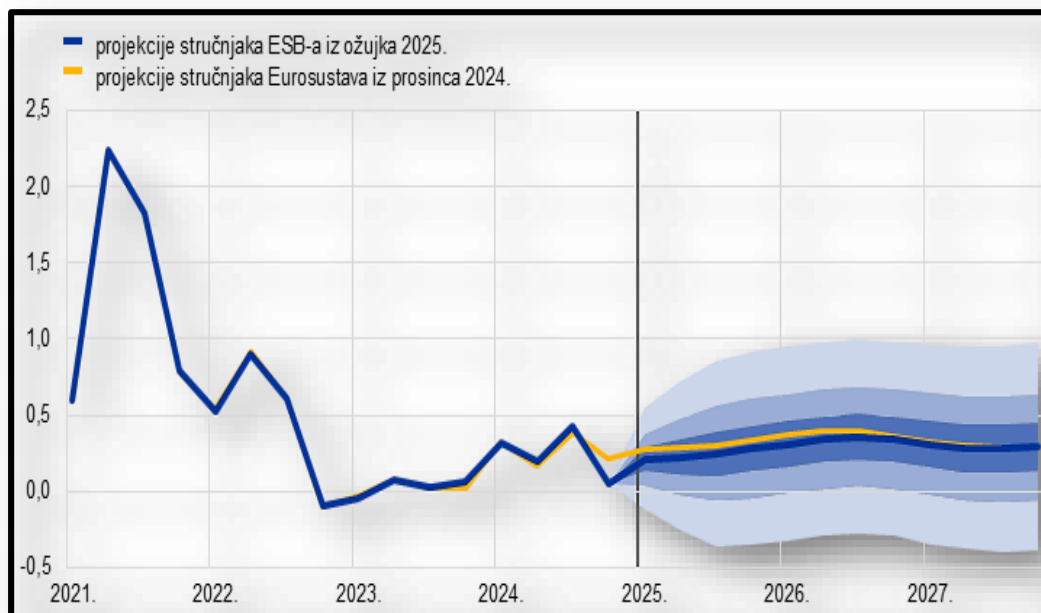
¹⁰ https://www.ecb.europa.eu/press/projections/html/ecb.projections202503_ecbstaff~106050a4fa.en.html

¹¹ Harmonizirani indeks potrošačkih cijena (HIPC) predstavlja skupinu europskih indeksa potrošačkih cijena izračunanih prema harmoniziranom pristupu i posebnom setu definicija koji omogućuje usporedivu mjeru inflacije u području eura, Europskoj uniji, Europskome ekonomskom području te za zemlje kandidatkinje.

¹² Ibid 10.

¹³ Početak sadašnjeg projekcijskog razdoblja označen je okomitom crtom. Rasponi oko središnjih projekcija pokazuju razinu neizvjesnosti i simetrični su. Rasponima, od najtamnijeg prema najsvjetlijem, prikazane su vjerojatnosti da će stvarni rast realnog BDP-a biti u odgovarajućem intervalu.

Grafikon 1. Rast realnog BDP-a u eurozoni

Izvor: European Central Bank

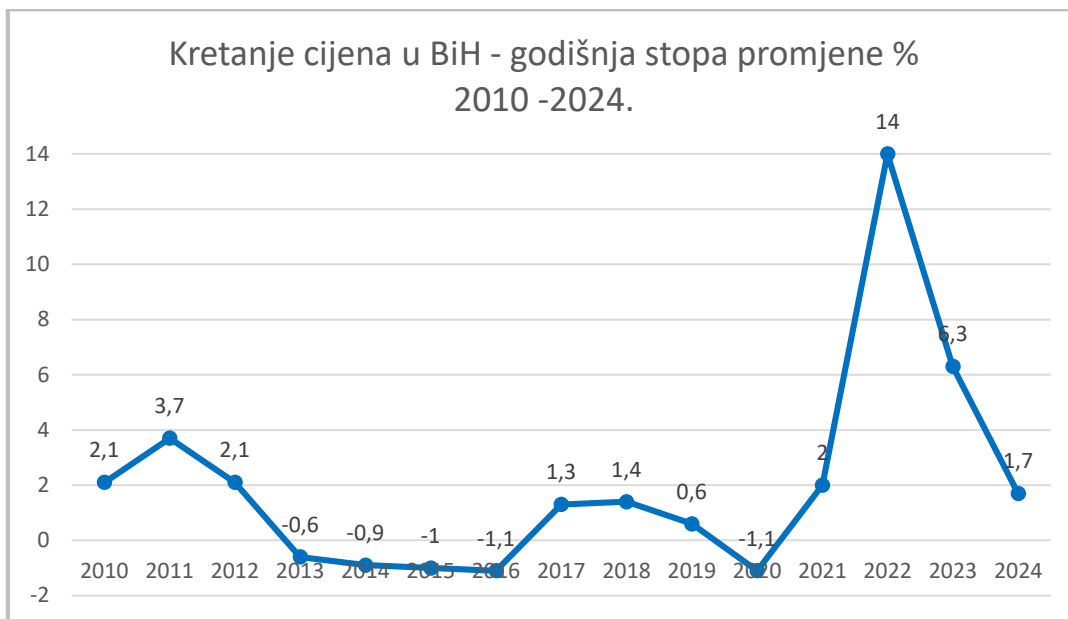
Prema prvim procjenama Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine¹⁴, Bosna i Hercegovina je u 2024. godini ostvarila realni BDP-a prema rashodnom pristupu u visini od 52,2 mlrd. KM, a što predstavlja realni rast od 2,5%. Uporište rasta predstavljaju bruto investicije (+13,6%), a ostale komponente pridonijele su rastu sa znatno nižom stopom ili su zabilježile negativan doprinos. Doprinos konačne potrošnje iznosi 2,1%, izvoz roba i usluga zabilježio je negativan doprinos rastu (-3,1%), a uvoz 2,8%.

Nakon visokih stopa inflacije prethodnih godina, u 2024. godini zabilježeno je brzo usporavanje rasta domaćih potrošačkih cijena. Godišnja stopa inflacije u 2024. godini niža je za 4,6 p.p. u odnosu na prethodnu godinu. Najviši godišnji rast cijena u 2024. godini zabilježen je u sljedećim kategorijama potrošačke korpe: usluge restorana i hotela (7,2%), alkoholna pića i duhan (4,2%), te ostala dobra i usluge (5,3%). Cjenovni odjeljak hrane i bezalkoholnih pića zabilježio je znatno nižu stopu rasta (2,1%), što je niže za 8,5 p.p. u odnosu na prethodnu godinu. Znatno usporavanje rasta zabilježeno je i u odjeljku režijskih troškova (0,1%), te pad cijena prijevoza (-0,8%) na godišnjem nivou. Ostale kategorije potrošačke korpe su zabilježile rast na godišnjem nivou, izuzev odjeljka odjeće i obuće koja i dalje djeluje deflatorno na ukupne prosječne potrošačke cijene.

U nastavku izvještaja ispod teksta linijskim dijagramom predstavljena je ukupna prosječna godišnja inflacija za period 2010. - 2024. godine.

¹⁴ BHAS: Bruto domaći proizvod, rashodni pristup, kvartalni podaci; Broj 5, Sarajevo 31.03.2025.

Grafikon 2. Potrošačke cijene u BiH – godišnja stopa promjene % (2010- 2024.)

Izvor BHAS; Obrada FMF

2.1. Osnovni makroekonomski pokazatelji Federacije BiH

U nastavku izvještaja ispod teksta tabelarno su predstavljeni glavni makroekonomski parametri Federacije BiH za period 2020 – 2024. g.

Tabela 1. Makroekonomski pokazatelji Federacije BiH 2020 -2024. g. (u %)

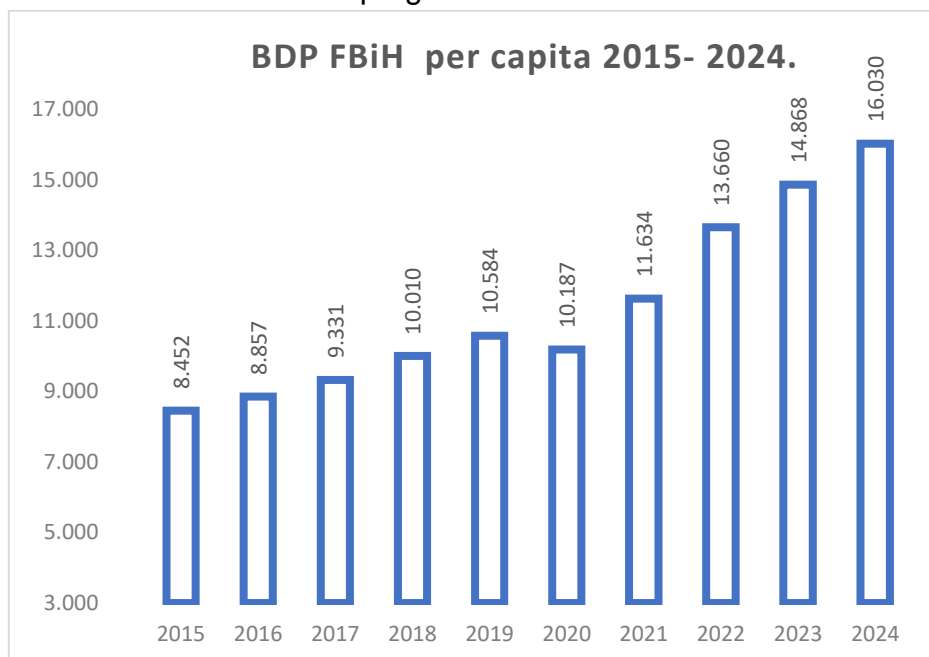
Makroekonomski indikator	2020	2021	2022	2023	2024'
BDP realni rast	-3,6	8,1	4,1	2,0	2,8
Ukupan indeks industrijske proizvodnje	-5,8	9,8	1,2	-4,2	-3,9
Indeks potrošačkih cijena	-0,9	2,1	14,9	5,1	1,4
Izvoz roba i usluga	-9,8	39,3	26,5	-7,8	-3,8
Uvoz roba i usluga	-15,7	29,5	34,8	-3,2	2,3
Pokrivenost uvoza izvozom	58,8	63,3	59,4	56,6	53,2

Izvor: Podaci FZS, obrada FMF

Bruto domaći proizvod u FBiH u 2024. godini izražen u tekućim cijenama iznosio je 34.379.413 hilj .KM i nominalno je viši za 7,5%, a izražen u cijenama prethodne godine iznosio je 32.846.247 hilj. KM i realno je viši za 2,8%. Najveći doprinos rastu u odnosu na prethodnu godinu zabilježen je u području trgovine na veliko i malo, prijevozu i skladištenju i području hotelijerstva i ugostiteljstva od 7,1%, zatim u području djelatnosti informacija i komunikacija od 5,5% i građevinarstvu od 5,1%. Naj snažniji pad zabilježen je u prerađivačkoj industriji (-3,2%).¹⁵ U nastavku izvještaja ispod teksta grafički su prikazane vrijednosti BDP– a FBiH po glavi stanovnika za period 2015 – 2024. g.

¹⁵ FZS; Tromjesečni BDP, IV tromjesečje 2024. g., Broj: 10.3.4.; Sarajevo, 31.03.2025.

Grafikon 3. BDP FBiH po glavi stanovnika u KM 2015. - 2024.

Izvor: FZS, obrada FMF

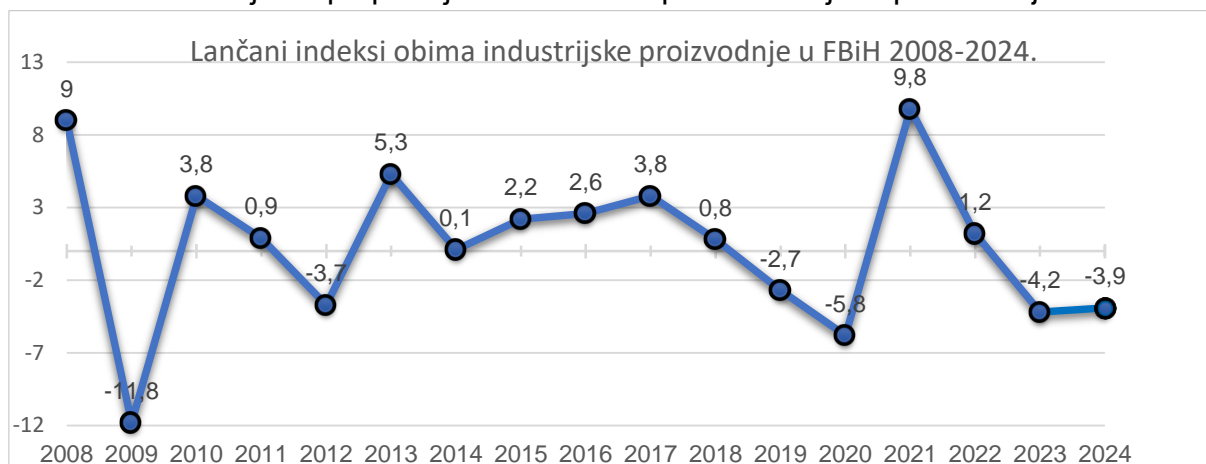
Rast globalnih geopolitičkih tenzija značajno je pridonio pogoršanju ekonomskih i industrijskih izgleda u EU i smanjenju potražnje na tržištima naših glavnih trgovinskih partnera. Loša ekonomska pozicija i slaba potražnja naših trgovinskih partnera iz EU utjecali su pad ukupnog obima industrijske proizvodnje u 2024. godini. Godišnje stope promjena izračunate iz kalendarski prilagođenih indeksa obima ukupne industrijske proizvodnje za 2024. godinu bilježe pad od 3,9%. Prema GIG-u 2009. pad je zabilježen u svim grupama izuzev grupe netrajni proizvodi za široku potrošnju sa rastom od 0,5%. Intermedijalni proizvodi pali su za 5,0%, energija za 0,8%, kapitalni proizvodi za 5,4%, a najznačajniji pad zabilježen je u grupi trajni proizvodi za široku potrošnju od 16,5%. Prema područjima i oblastima KD BiH 2010 rast bilježi oblast proizvodnje i snabdijevanja/opskrbe električnom energijom i plinom od 1,9%, a pad je zabilježen u oblasti vađenja rude i kamena od 5,5% i prerađivačkoj industriji od 4,9%.¹⁶ U nastavku izvještaja ispod teksta linijskim dijagramom predstavljene su godišnje stope promjena obima ukupne industrijske proizvodnje za period 2008- 2024. g.

Prema posljednjim podacima Federalnog zavoda za statistiku BiH ukupan obim industrijske proizvodnje u periodu I-III 2025.II-III 2024. bilježi pad od 1,5%. Prema GIG – u 2009. pad je zabilježen u sljedećim grupama: trajni proizvodi za široku potrošnju (-23,7%), kapitalni proizvodi (-3,4%) i intermedijalni proizvodi (-1,5%). Rast od 1,7% zabilježen je u grupama: netrajni proizvodi za široku potrošnju i energija. U istom periodu prema područjima i oblastima KD BiH 2010 pad je zabilježen u području vađenja rude i kamena (-1,5%) i prerađivačkoj industriji (-2,6%), a rast u području djelatnosti proizvodnje i snabdijevanja\opskrbe električnom energijom i plinom od 3%.¹⁷

¹⁶ FZS; Indeks obima industrijske proizvodnje, decembar\prosinac 2024.; Prvi rezultati; Broj: 9.12; Sarajevo, 24.01.2025.

¹⁷ FZS; Indeks obima industrijske proizvodnje, mart\ožujak 2025.; Prvi rezultati; Broj: 9.3; Sarajevo, 25.04.2025.

Grafikon 4. Godišnje stope promjena obima ukupne industrijske proizvodnje 2008 - 2023.

Izvor FZS, Obrada FMF

U periodu januar – decembar 2024. godine ukupan **izvoz** iz FBiH iznosio je 10,7 mlrd. KM, što predstavlja pad od 3,8% u odnosu na isti period prethodne godine. Pad vrijednosti izvoza posljedica je stagnacije ekonomske aktivnosti u EU i smanjenja tražnje u zemljama glavnim trgovinskim partnerima naše zemlje. U istom periodu ukupan **uvoz** iznosio je 20,2 mlrd. KM, što predstavlja rast od 2,3% u odnosu na isti period prethodne godine. Nepovoljna kretanja u vanjskotrgovinskoj razmjeni rezultirala su rekordnim deficitom od 9,5 mlrd. KM, a pokrivenost uvoza izvozom iznosila je 53,2%.¹⁸

U periodu I-II 2025.\II-II 2024. obje komponente vanjskotrgovinske razmjene zabilježile su rast (izvoz 6,6%, uvoz 5%).¹⁹ U nastavku izvještaja ispod teksta tabelarno su predstavljene vrijednosti izvoza i uvoza u hiljadama KM, stope rasta izvoza i uvoza (%) i pokrivenost uvoza izvozom (%) za period 2015. - 2024. g.²⁰

Tabela 2. VT bilans Federacije BiH u hiljadama KM, stope rasta izvoza i uvoza (%), pokrivenost uvoza izvozom (%) za period 2015 - 2024. g.

Godina	Izvoz	Izvoz %	Uvoz	Uvoz %	VT bilans	Pokrivenost uvoza izvozom %
2015	6.148.081	6,4	10.681.387	3,16	- 4.533.306	57,6
2016	6.259.782	1,8	10.925.903	2,3	- 4.666.121	57,3
2017	7.257.136	15,9	12.441.196	13,9	- 5.184.060	58,3
2018	7.912.225	9	13.266.645	6,6	- 5.354.420	59,6
2019	7.620.378	-3,7	13.851.816	4,4	- 6.231.438	55,0

¹⁸ FZS: Robna razmjena sa inozemstvom; broj: 16.1.12.; Objava 20.1.2025.

¹⁹ FZS: Robna razmjena sa inozemstvom; broj: 16.1.2.; Objava 20.3.2025.

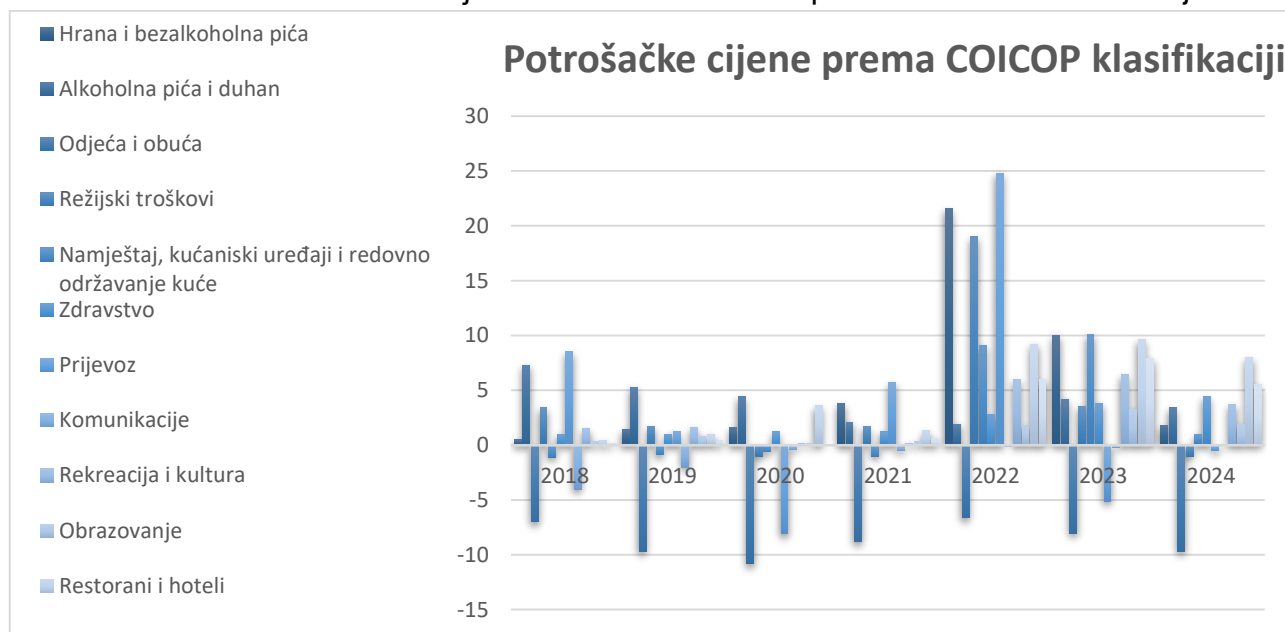
²⁰ FZS: Statistički godišnjak/ljetopis FBiH 2024, decembar 2024 i FZS: Robna razmjena sa inozemstvom; Broj: 16.1.12.; Sarajevo, 20.01.2025.

2020	6.871.436	-9,8	11.681.205	-15,7	- 4.809.769	58,8
2021	9.571.139	39,3	15.132.208	29,5	- 5.561.069	63,3
2022	12.106.706	26,5	20.395.216	34,8	- 8.288.510	59,4
2023	11.163.654	-7,8	19.733.306	-3,2	- 8.569.652	56,6
2024	10.734.000	-3,8	20.193.845	2,3	- 9.459.845	53,2

Izvor: Podaci FZS, obrada FMF

Nakon snažnog inflatornog šoka u 2022. godini, prosječne potrošačke cijene bilježe kontinuirano usporavanje. U 2023. godini u FBiH je registrirana inflacija od 5,1%²¹, što je niže za 9,8 pp u odnosu na prethodnu godinu, a u 2024. godini inflacija potrošačkih cijena iznosila je 1,4%²². Posmatrajući rast prosječnih potrošačkih cijena po kategorijama, cjenovna kategorija restorani i hoteli zabilježila je najviši godišnji rast (+8%) u prethodnoj godini. Značajan godišnji rast cijena zabilježile su kategorije ostalih proizvoda i usluga (+5,5%). Stupčastim dijagramom ispod teksta predstavljen je doprinos godišnjoj stopi inflacije 2018 – 2024. prema COICOP²³ klasifikaciji.

Grafikon 5. Potrošačke cijene u FBiH 2018-2024. prema COICOP klasifikaciji

Izvor: FZS, Obrada FMF

U 2025. godini inflacija potrošačkih cijena bilježi znatan rast i u periodu I-II 2025. I-II 2024. ukupna inflacija je iznosila 3,3%. U istom periodu, prema COICOP klasifikaciji najviši rast

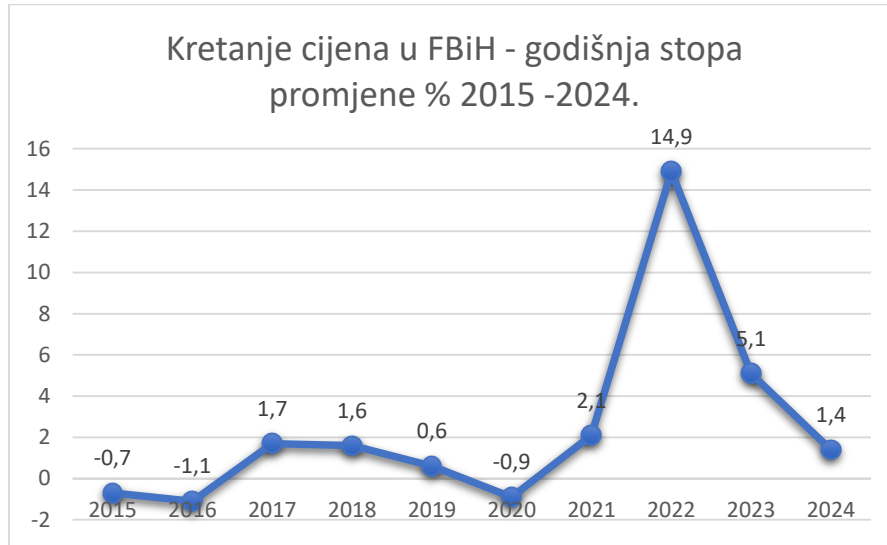
²¹ FZS: Indeksi potrošačkih cijena - decembar 2023.: Broj: 7.1.12.; Sarajevo; Objava, 19.01.2024.

²² FZS: Indeksi potrošačkih cijena - decembar 2024.: Broj: 7.1.12.; Sarajevo; Objava, 20.01.2025.

²³ Klasifikacija lične/osobne potrošnje prema namjeni (Classification of Individual Consumption by Purpose-COICOP)

zabilježen je u odjeljcima hrane i bezalkoholnih pića 7,2%, restorana i hotela 5,3% i zdravstva 5,0%. Najveći pad zabilježen je u odjeljcima odjeće i obuće (-14,4%) i namještaja, kućanskih uređaja i redovnog održavanja kuće (-1,3%). Grafikonom ispod teksta prikazan trend kretanja prosječnih godišnjih potrošačkih cijena u FBiH 2015 – 2024.²⁴

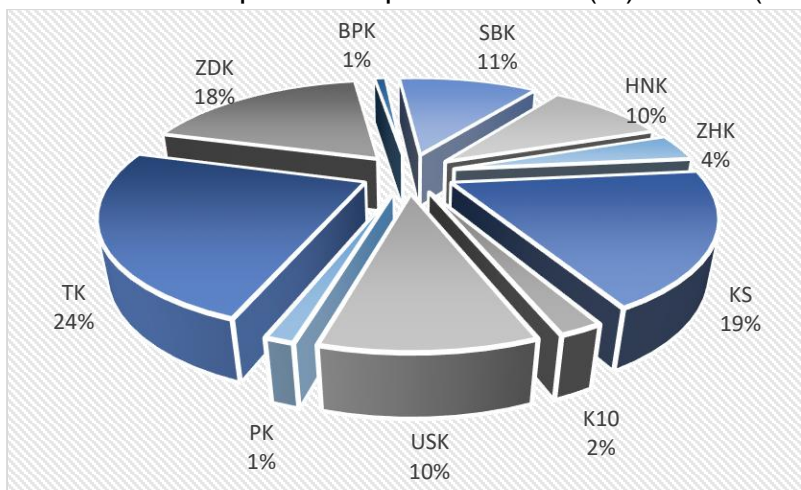
Grafikon 6. Godišnja stopa promjene potrošačkih cijena % u FBiH 2015-2024.

Izvor: FZS, obrada FMF

Prosječan broj zaposlenih osoba u FBiH u 2024. godini iznosio je 547.660, što predstavlja rast od 1,2% u odnosu na prethodnu godinu. Broj nezaposlenih osoba sa stanjem na dan 31.12.2024. iznosio je 255.482, a to predstavlja pad za 6% u odnosu na isti dan prethodne godine. Kružnim dijagramom ispod teksta predstavljena je raspodjela registrovane nezaposlenosti po kantonima (%) u FBiH na dan 31.12.2024. g.²⁵

Grafikon 7. Nezaposlenost po kantonima (%) u FBiH (na dan 31.12.2024.)

USK – Unsko-sanski kanton;
 PK - Kanton Posavski;
 TK – Tuzlanski kanton;
 ZDK – Zeničko-dobojski kanton;
 BPK – Bosansko-podrinjski kanton;
 SBK – Srednjobosanski kanton;
 HNK – Hercegovačko-neretvanski kanton;
 ZHK – Zapadnohercegovački kanton;
 KS – Kanton Sarajevo;
 K10 – Kanton 10.

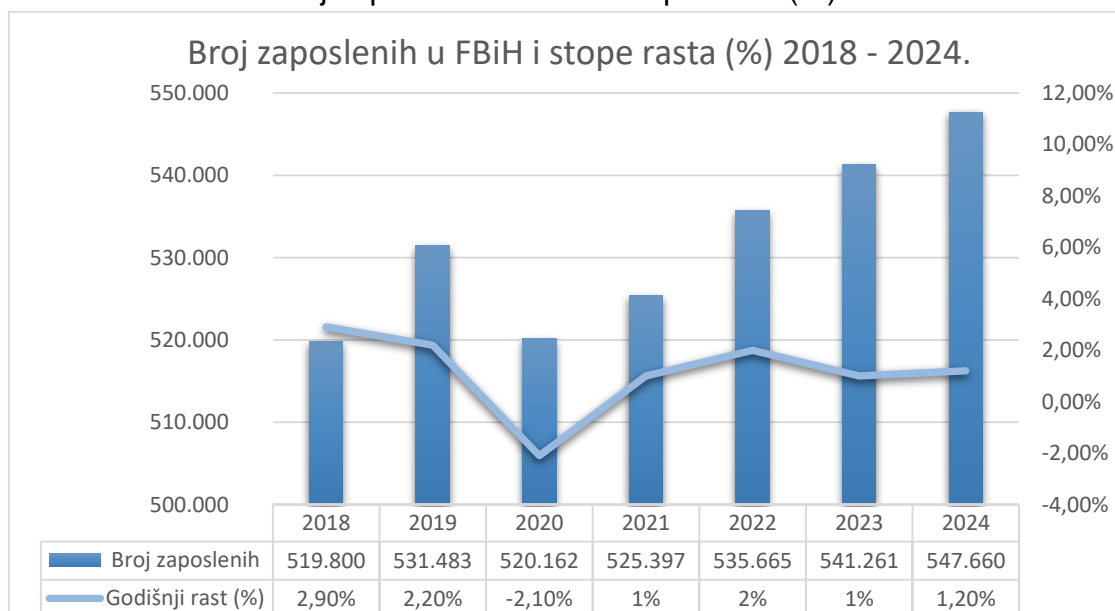
Izvor: FZS, Obrada FMF

²⁴ FZS: Statistički godišnjak/ljetopis FBiH 2024, decembar 2024.

²⁵ FZS: Zaposlenost, nezaposlenost i plate u FBiH po Kantonima i općinama, 2024; Broj: 8.4.; Sarajevo, 28.02.2025.

U februaru 2025. godine broj zaposlenih osoba iznosio je 545.427, a što predstavlja povećanje od 0,5% u odnosu na isti period prethodne godine. U istom periodu najveći porast zaposlenosti zabilježen je u području djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite 3,7%, a najznačajniji pad zabilježen je u području djelatnosti: vađenje rude i kamena (-2,7%) i prerađivačkoj industriji od (-2,1%).²⁶ Ispod teksta grafički je prikazan broj zaposlenih u FBiH i stope rasta (%) 2018 – 2024.²⁷

Grafikon 8. Broj zaposlenih u FBiH i stope rasta (%) 2018 – 2024.

Izvor: FZS, obrada FMF

Prosječna neto plata u Federaciji BiH u 2024. godini iznosila je 1.373 KM i nominalno je viša za 8,9 % u odnosu na prethodnu godinu. U istom periodu, najviši nominalni rast neto plata ostvaren je u području obrazovanja od 11,3% i u području poljoprivrede, šumarstva i ribolova od 10,9%. Prosječna bruto plata u FBiH u 2024. godini iznosila je 2.140 KM i nominalno je viša za 9,2%. Najviši nominalni rast bruto plata ostvaren je u području obrazovanja od 11,7% i djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite od 11,6%.²⁸

U februaru 2025. godine prosječna neto plata iznosila je 1.525 KM i nominalno je viša za 16%, a realno 12,2% u odnosu na isti period prethodne godine. U istom periodu najznačajniji rast realnih neto plata zabilježen je u području djelatnosti hotelijerstva i ugostiteljstva 33% i djelatnosti građevinarstva 22,4%. Prosječna bruto plata u drugom mjesecu tekuće godine iznosila je 2.380 KM i nominalno je viša za 16,4%, a realno za 12,6% u odnosu na isti mjesec prethodne godine.²⁹

²⁶ FZS: Zaposleni¹), februar/veljača 2025; Broj: 8.2.2.; Sarajevo, 16.04.2025.

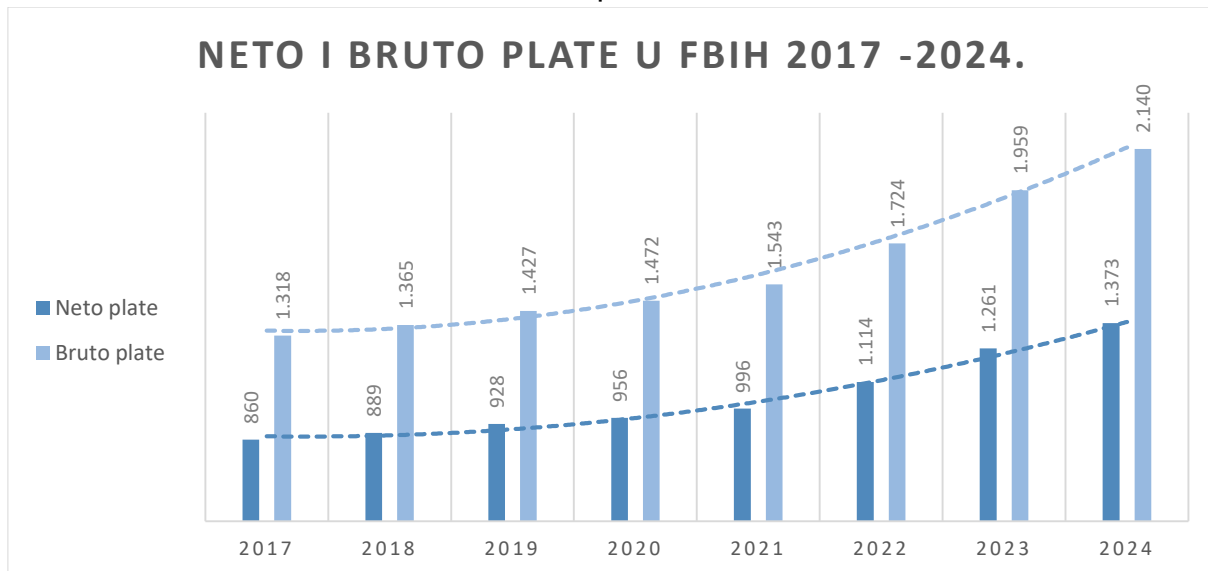
²⁷ FZS: Zaposlenost, nezaposlenost i plate 2021; Statistički bilten 346 (2022) i 382 (2024); FZS: Zaposlenost, nezaposlenost i plate u FBiH po kantonima i općinama, 2024; Broj: 8.4; Sarajevo, 28.02.2025.

²⁸ FZS: Prosječna mjesečna isplaćena neto i bruto plata zaposlenih po područjima KD 2010, decembar 2024; Sarajevo, 17.02.2025; Broj: 8.1.12

²⁹ Prosječna mjesečna isplaćena neto i bruto plata zaposlenih po područjima KD 2010, februar 2025; Sarajevo, 16.04.2025.; Broj: 8.

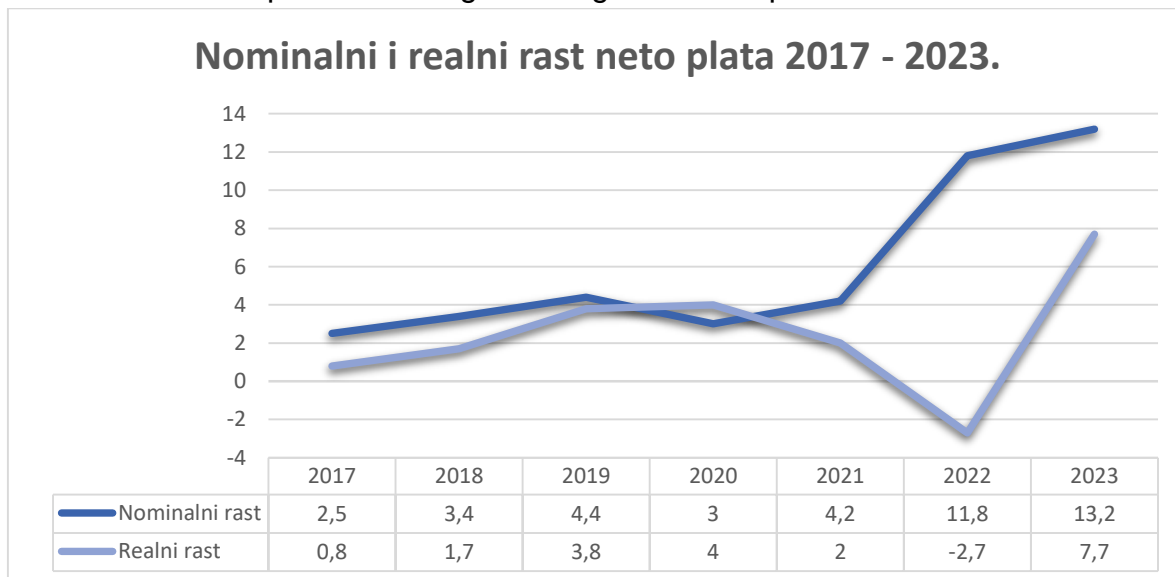
U nastavku izvještaja dat je grafički prikaz bruto i neto plata u apsolutnim vrijednostima za period 2017 - 2024. g. (grafikon 9) i stopa nominalnog i realnog rasta neto - plata za period 2017. - 2024. g. (grafikon 10)³⁰

Grafikon 9. Bruto i neto plate u FBiH 2017 – 2023.

Izvor: FZS, obrada FMF

Grafikon 10. Stope nominalnog i realnog rasta neto plata u FBiH 2017 – 2023.

Izvor: FZS, obrada FMF

³⁰ FZS; Statistički bilten broj 366/2022 i 382/2024, Sarajevo; Zaposlenost, nezaposlenost i plate u FBiH po kantonima i općinama, 2024. Sarajevo, 28.02.2025.; Broj: 8.4.

2.2. Makroekonomski okvir za period 2026- 2028. g.

Nakon pandemijskih izazova i izraženih geopolitičkih tenzija uzrokovanih ratnim sukobima, 2024. godina bilježi stabilan rast realnog BDP – a svjetske privrede. Procijenjena vrijednost realnog rasta BDP – a na globalnom nivou iznosi 2,7%.³¹ Nakon turbulentne 2022. godine cijene na međunarodnom tržištu energenata su se stabilizovale, iako su cijene energenata više nego prije pandemije. Prosječna cijena trgovanja naftom tipa Brent u 2024. godini je iznosila 80,5 dolara po barelu, što je za 2,4% niže od nivoa iz 2023. godine. Osim toga, zahvaljujući infrastrukturi za ukapljeni prirodni plin (LNG)³² i alternativnim plinovodima smanjen je rizik od akutnih nestašica plina u Europi. Stabilizacija na energetskom tržištu rezultirala je usporavanjem ukupne inflacije, naročito u segmentima koji su izrazito izloženi troškovima goriva i transporta.

U tabeli ispod teksta prikazane su stope globalnog rasta, te stope rasta naših najznačajnijih vanjskotrgovinskih partnera (procjena za 2024., projekcije za 2025. i 2026. godinu).³³

Tabela 3. Stope rasta BDP – a (procjena za 2024. i projekcije 2025. i 2026. godinu)

Područje	BDP - % promjene u odnosu na prethodnu godinu		
	2024e	2025f	2026f
Globalni rast	3,2	3,3	3,3
Eurozona	0,8	1,0	1,4
Njemačka	-0,2	0,3	1,1
Hrvatska	3,8	3,1	3,0
Italija	0,6	0,7	0,9

Izvor: World Bank Group; Obrada FMF

Prema izvještaju Svjetske banke procijenjena vrijednost realnog rasta BDP-a u BiH u 2024. godini iznosi 2,6%, a projekcije za tekuću i narednu godinu iznose 2,7% i 3,1% respektivno.³⁴ U nastavku izvještaja ispod teksta tabelarno su predstavljene projekcije najznačajnijih makroekonomskih indikatora BiH za period 2025– 2028. godine (Direkcija za ekonomsko planiranje BiH).

Tabela 4. Projekcije najznačajnijih makroekonomskih indikatora BiH za period 2025– 2028.

Indikator	2025	2026	2027	2028
Realni rast BDP-a %	2,7	3,0	3,1	3,3
Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena u %	3,0	2,0	1,9	1,8
Realni rast uvoza u %	3,6	2,6	3,6	4,0
Realni rast izvoza u %	3,4	2,9	4,7	5,3

Izvor. DEP mart 2025, obrada FMF

³¹ Global Economic Prospects; World Bank Group; January 2025.

³² engl. LNG – liquefied natural gas

³³ IMF: World Economic Outlook Update; Global Growth: Divergent and Uncertain; January 2025

³⁴ World Bank Group; Europe and Central Asia Economic Update; Spring 2025

Važnu determinantu za ekonomska kretanja u Bosni i Hercegovini u periodu 2026-2028. predstavljat će ekonomska kretanja u vanjskom okruženju, naročito u zemljama EU. Pretpostavlja se da će najnovija dešavanja u vanjskom okruženju imati odlučujuću ulogu za izgled ekonomske rasta u zemlji u narednom periodu. Pored eksternih utjecaja, jako bitan faktor za ekonomski rast u zemlji tokom perioda 2026- 2028. predstavljat će institucionalni kapacitet zemlje u provedbi strukturnih reformi. Prema projekcijama DEP – a u Bosni i Hercegovini se može očekivati ekonomski rast sa prosječnom stopom rasta za period 2026-2028. od oko 3,1% na godišnjem nivou. Pretpostavlja se da će ključni oslonac ekonomskog rasta predstavljati domaća tražnja kroz povećanje potrošnje i investicija. Naime, odgovarajuća provedba strukturnih reformi dovela bi do povećanja ukupne ekonomske aktivnosti u zemlji kroz povećanje proizvodnje, zaposlenosti, investicija i prihoda od izvoza. Očekuje se da bi ova dešavanja rezultirala povećanjem raspoloživog dohotka građana, a samim tim i povećanjem privatne potrošnje koja bi trebala predstavljati ključni oslonac ekonomskog rasta.

2.2.1. Projekcije makroekonomskih pokazatelja u FBiH

Projekcije indikatora za naredni srednjoročni period sačinjene su na osnovu projekcija Direkcije za ekonomsko planiranje pri Vijeću ministara BiH iz marta 2025. godine i projekcija relevantnih međunarodnih institucija (MMF-a i Svjetske banke)

U nastavku teksta je tabelarni prikaz nominalnog i realnog BDP-a FBiH i stopa rasta istih za razdoblje 2024. – 2028. godine.

Tabela 5. BDP FBiH; procjena i projekcije 2024- 2028.

Indikator	2024	2025	2026	2027	2028
Nominalni BDP u mil. KM	34.379	36.339	38.156	40.025	42.066
Nominalni rast %	7,5	5,7	5,0	4,9	5,1
Realni BDP u mil. KM	32.846	35.410	37.466	39.339	41.386
Realni rast %	2,8	3,0	3,1	3,1	3,4

Izvor: Federalno ministarstvo finansija

U Federaciji BiH u 2024. godini zabilježen je skroman realni rast ekonomske aktivnosti (2,8%), uzrokovan slabom ino potražnjom kao i učinkom poplava u drugom dijelu godine. Pogoršavanje globalnih trgovinskih prilika i rigorozniji monetarni uvjeti uslijed visokih inflatornih pritisaka utjecali su na smanjenje inozemne potražnje. Kao i prethodne godine rast realne bruto dodane vrijednosti (BDV) posljedica je rasta ponajviše uslužnih djelatnosti. Djelatnosti koje su zabilježile najizraženiji rast realne ekonomske aktivnosti su trgovina na veliko i malo, prijevoz i skladištenje, hotelijerstvo i ugostiteljstvo (7,1%), a sa druge strane prerađivačka industrija koja je bitna komponenta BDV -a zabilježila je najveću stopu pada (-3,2%). Globalne ekonomske tenzije kao i usporavanje ekonomske aktivnosti u EU utjecali su na pad tražnje naših glavnih trgovinskih partnera, što se odrazilo na pad obima ukupne industrijske proizvodnje (-3,9%). Pad industrijske proizvodnje i pad zaposlenosti u tom sektoru upućuju na smanjenje konkurentnosti industrije Federacije BiH. Nakon ostvarenog vrhunca krajem 2022. godine inflacija se zadnje dvije godine smanjuje. U 2024. godini,

inflacija je iznosila 1,4% (što je za 3,7 pp niže u odnosu na prethodnu godinu). Najsnažniji rast cijena zabilježen je u kategoriji restorana i hotela 8%. Cijene režijskih troškova zadržale su se na nivou iz 2023. godine, uprkos poskupljenju cijena električne energije za domaćinstva u FBiH.³⁵ Osnovne karakteristike tržišta rada u FBiH uglavnom su ostale iste u odnosu na prethodne godine: visoka dugoročna nezaposlenost, te niska aktivnost radno sposobnog stanovništva. FBiH je posljednjih nekoliko godina bilježila relativno dobre rezultate u vanjskotrgovinskoj razmjeni, međutim statistički podaci za 2023. i 2024. godinu ukazuju na značajno usporavanje. U 2024. godini izvoz je pao za 3,8%, a uvoz bilježi rast od 2,3%. Ovakva kretanja u vanjskotrgovinskoj razmjeni dovela su do produblivanja vanjskotrgovinskog deficita. Obzirom da se u srednjoročnom periodu u zemljama EU i eurozone očekuje nešto viši nivo ekonomske aktivnosti može se očekivati postepeni oporavak vanjskotrgovinske razmjene.

Obzirom da utjecaji iz vanjskog okruženja predstavljaju važnu odrednicu ekonomskih kretanja u FBiH najnovija dešavanja vezana za trgovinske politike i najave o američkim carinama mogle bi imati značajnu ulogu za izgled ekonomskog rasta u narednom srednjoročnom periodu. Iako Sjedinjene Američke Države ne spadaju među naše najznačajnije partnere, posljedice uvođenja carina i mogućeg trgovinskog rata između SAD – a i EU će se odraziti i na našu zemlju. Budući da je Bosna i Hercegovina pa tako i Federacija BiH oslonjena na tržište Europske unije svaka promjena u trgovinskim politikama može imati nepovoljan utjecaj i na našu industriju, zaposlenost i investicije. Posljednji u nizu globalnih izazova koji bi mogao imati indirektan utjecaj na bosanskohercegovački izvoz jeste najava carina SAD – a na uvoz automobila iz Europske unije. U tom slučaju bosanskohercegovačka autoindustrija bi se suočila sa znatnim padom proizvodnje i manjim izvozom dijelova za europske proizvođače.

Bitan faktor za ekonomski rast u zemlji tokom perioda 2026- 2028. predstavljat će institucionalni kapacitet zemlje u provedbi strukturnih reformi. Naime, tokom ovog perioda očekuje se poboljšanje implementacije mjera na unapređenju poslovnog ambijenta, a što predstavlja preduslov za povećanje investicionih ulaganja (domaćih i inostranih), veću iskorištenost postojećih i pokretanje novih kapaciteta, povećanje broja zaposlenih i jačanje konkurentne pozicije proizvođača kako na domaćem tako i na inostranim tržištima. Pored toga, vrlo važno je blagovremeno i u punom kapacitetu pristupiti procesu zelene tranzicije. Eventualna kašnjenja u procesu zelene tranzicije predstavljaju prijetnju za konkurentnost industrijske proizvodnje kako u BiH tako i u FBiH. Samo pod uslovom materijalizacije kako eksternih tako i internih pretpostavki, u FBiH za u 2025. godini procijenjena je stopa realnog rasta od 3%, a za naredno trogodišnje razdoblje 2026- 2028. projicirana je prosječna stopa realnog rasta BDP – a u FBiH od 3,2%.

³⁵ Cijene električne energije za domaćinstva u FBiH porasle su za 10% i oko 8% za male poduzetnike (od 1. augusta 2024.)

2.2.2. Rizici po projekcije

Rizici po projekcije rasta u srednjoročnom periodu 2026– 2028. godine vrlo su naglašeni i pod utjecajem su kako eksternih (trgovinski ratovi, oružani sukobi isl.) tako i internih faktora.

Jedan od najznačajnijih izvora eksternih rizika predstavljaju rizici vezani uz trgovinsku politiku SAD – a, pri čemu bi uvođenje carina zemljama Europske unije dodatno pojačalo negativne učinke povećane trgovinske neizvjesnosti. Nestabilnost kod naših glavnih trgovinskih partnera nesumnjivo bi imalo negativan odraz na našu industriju, zaposlenost i rast.

Geopolitičke napetosti i povećanje vojnih rashoda u zemljama članicama Europske unije moglo bi utjecati na rast cijena energenata i drugih sirovina ovog područja, a što bi opet moglo uzrokovati višu inflaciju koja bi se prenijela i na naše područje.

Spor intenzitet provođenja ekonomskih reformi u zemlji kao i složen sistem donošenja odluka predstavljaju značajnu prijetnju realizaciji ovih projekcija. Eventualna kašnjenja u reformskim procesima koji imaju za cilj unapređenje poslovnog okruženja mogla bi se negativno odraziti na ukupni rast u srednjoročnom periodu.

Kada su interni rizici u pitanju neophodno je istaći i rizike na tržištu rada koji se odnose na trend smanjenja radne snage koji je evidentan u posljednjih nekoliko godina. Eventualni nastavak migracije stanovništva iz Federacije BiH (mladi, obrazovani i kvalificiran kadar), moglo bi utjecati na smanjenje produktivnosti i sporiji rast BDP – a od projiciranog.

Također, značajno je naglasiti i rizik vezano za uvođenje CBAM regulative. Konkretno za BiH primjena CBAM–a značila bi dodatno oporezivanje robe prilikom izvoza u Europsku uniju. Ukoliko se u BiH ne postigne zadovoljavajući stepen niskougličnog razvoja i dekarbonizacije, bosanskohercegovački proizvodi na europskom tržištu neće biti cjenovno konkurentni, a negativni efekti vanjskotrgovinske razmjene na projicirani rast zasigurno neće izostati.

Nepovoljne hidrološke prilike, kao i dotrajali termoenergetski kapaciteti odnosno niska pogonska spremnost mogli bi se negativno odraziti na ukupnu proizvodnju električne energije i na fizički obim ukupne industrijske proizvodnje, te stoga i na projicirani rast.

3. EKONOMSKA I FISKALNA POLITIKA U SREDNJOROČNOM PERIODU

3.1. Ekonomska politika

Osnovni strateški dokument koji određuje smjer ekonomske i fiskalne politike Federacije BiH u srednjoročnom periodu je Strategija razvoja Federacije BiH 2021-2027. godine. Ova strategija predočava i prioritete Bosne i Hercegovine utvrđene u procesu evropskih integracija (Ekonomske investicioni plan za Zapadni Balkan, Zelena agenda za zapadni Balkan, EU digitalna strategija), kao i globalno prihvaćene ciljeve održivog razvoja (Agenda 2030).

Održivi razvoj u samom je središtu politika Europske unije, a ciljevi održivog razvoja odnose se na globalne izazove sa kojima se suočava cijeli svijet, a oni se odnose na siromaštvo, nejednakost, klimatske promjene, degeneraciju okoliša, prosperitet, mir i pravdu. U skladu sa politikama Europske unije ekonomska politika Federacije BiH u srednjoročnom periodu biti će fokusirana na realizaciju ključnog prioriteta koji se odnosi na osiguranje snažene i pravedne ekonomije koja će omogućiti održivi rast, poboljšati životni standard građana i smanjiti nejednakost.

Jačanje privrede i konkurentnosti temelj je stabilnog i održivog rasta koji će osigurati podizanje životnog standarda i socijalnu jednakost svih građana Federacije BiH. Posebna pažnja posvetiti će se jačanju privrednog rasta i razvoja kroz:

- stvaranje povoljnog poslovnog okruženja,
- podsticanje investicija,
- podržavanje poduzetništva,
- uključivanje u globalne lance vrijednosti,
- modernizaciju i izgradnju prometne infrastrukture i ostalih infrastrukturnih objekata,
- izgradnju i obnovu energetske infrastrukture i tranzicija na čistu energiju,
- stvaranje novih vrijednosti na poslovnom tržištu i tržištu rada.

3.2. Fiskalna politika

3.2.1. Politika rashoda

Uprkos unutrašnjim i vanjskim izazovima, domaća ekonomija pokazala je otpornost na različite izazove tokom 2024. godine. Integracija u Evropsku uniju ostaje jedan od ključnih ekonomskih i političkih ciljeva Bosne i Hercegovine. Stoga, strateški ciljevi ekonomske i fiskalne politike na svim nivoima vlasti, uključujući Federaciju BiH, moraju biti usklađeni s evropskim ciljevima i principima. Kako bi se ubrzao proces konvergencije i očuvao rast, ključno je provođenje strukturnih reformi, među kojima su svakako i mjere predviđene Planom rasta Evropske unije.

Federacija BiH usvaja dinamičan i progresivan pristup ekonomskom razvoju, s fokusom na tehnološke inovacije, digitalnu transformaciju i zelenu ekonomiju kao ključne pokretače

budućeg rasta. Umjesto tradicionalnog naglaska na stabilnosti budžeta, prioritet se daje razvoju start-up ekosistema, privlačenju stranih investicija i jačanju kapaciteta malih i srednjih preduzeća kroz fiskalne olakšice i subvencije. Vlada Federacije BiH planira intenzivirati ulaganja u obrazovanje, istraživanje i razvoj, čime će se podstaći kreativne industrije i unaprijediti pozicija Federacije BiH na globalnom tržištu.

Postupajući krajnje oprezno i odgovorno u vođenju fiskalne politike posljednjih godina, te zahvaljujući jednoj od najnižih stopa javnog duga u Evropi, Budžet Federacije BiH karakteriše relativno visok stepen likvidnosti, što omogućava pravovremeno izvršavanje svih obaveza predviđenih usvojenim zakonskim i drugim propisima i dokumentima.

Ključni prioriteti Vlade Federacije BiH u narednom srednjoročnom periodu jesu kreiranje poslovnog ambijenta, poticanje i rast investicija. Navedene prioritetne aktivnosti će biti podržane kroz izdvajanje većih iznosa sredstava za finansiranje infrastrukturnih projekata, koji će se ogledati kroz nastavak izgradnje autocesta i brzih cesta, kao i unaprijeđenje avio i željezničkog saobraćaja Federacije BiH. Vlada Federacije BiH smatra da je potrebno nastaviti sa poduzimanjem mjera na maksimalnoj racionalizaciji troškova javne uprave, odnosno jačanju fiskalne discipline i kontrole budžetske potrošnje čime bi se „fiskalni viškovi“ koji se pojave upravo usmjerili u finansiranje infrastukturnih projekata. Po pitanju tržišta rada, i dalje će se provoditi aktivne politike i mjere koje imaju za cilj očuvanje postojećeg nivoa zaposlenosti kao i otvaranje novih radnih mjesta, te sprečavanje migracije radne snage i prilagodbu domaćeg tržišta evropskom tržištu rada. Dodatno će biti unaprijeđen nadzor nad trošenjem javnih sredstava uvođenjem vanbudžetskih fondova, prije svega zavoda odnosno službi za zapošljavanje, u federalni, odnosno kantonalne budžete.

U postupku pripreme i izrade Budžeta Federacije BiH za 2026. godinu, planiranje ograničenih finansijskih sredstava će biti usmjereno ka finansiranju rashoda i izdataka koji su prije svega utemeljeni na zakonskoj osnovi, kao što su servisiranje duga, plate, naknade i doprinosi zaposlenim, penzije, davanja za boračku populaciju, davanja za socijalne kategorije i zdravstveni sektor. Politika Vlade Federacije BiH, biće usmjerena na pažljivo praćenje negativnih posljedica inflacije te u slučaju potrebe i donošenje i implementaciju mjera za očuvanje/poboljšanje kupovne moći građana, sa posebnim naglaskom na ugrožene kategorije stanovništva.

Uz podršku Evropske unije, kroz projekat „EU4EfficientPFM/Treasury Software“ i kao dio procesa reforme javne uprave, Federalno ministarstvo finansija nabavilo je i instaliralo softver koji omogućava prelazak sa tradicionalnog budžetiranja po budžetskim stavkama na budžetiranje po programima. Osnovni cilj je fokus na to “što se želi postići”, a ne samo “što se želi finansirati”. Primjena novog softvera predstavlja značajan iskorak ka uspostavi modernog, odgovornog i transparentnog sistema upravljanja javnim finansijama – u potpunosti usklađenog sa evropskim standardima i vrijednostima. Implementacija programskog budžetiranja primjenjivat će se postupnim uvođenjem programskog formata budžeta, počevši s budžetskim ciklusom za 2026. godinu za nivo Federacije i vanbudžetske fondove na nivou Federacije, odnosno za 2028. godinu za nivo kantona. U budućnosti, softver ima potencijal za dalji razvoj i proširenje – kako horizontalno na druge sektore, tako i vertikalno ka nižim nivoima vlasti. Dalje, u skladu sa planiranim mjerama i aktivnostima,

izvršiće se detaljna analiza i definisati koraci na početku implementacije Međunarodnih računovodstvenih standarda za javni sektor u Federaciji BiH.

3.2.2. Porezna politika i javni prihodi

Uzimajući u obzir izloženost domaće ekonomije globalnim geopolitičkim rizicima, uspješna fiskalna politika ostaje ključni faktor za održavanje ekonomskog rasta u srednjoročnom periodu. Federacija BiH će se suočiti sa savremenim izazovima poput demografskih promjena i ubrzane digitalizacije, koji značajno utiču na privredni razvoj. Porast minimalne plate u 2025. godini ima značajan uticaj na tržište rada i poreznu politiku, zahtijevajući uravnotežen pristup koji štiti prava radnika, ali i održava fiskalnu održivost i konkurentnost privrede. Stoga, porezna politika mora biti usmjerena na povećanje funkcionalnosti tržišta rada i konkurentnosti.

Smanjenjem doprinosa na teret poslodavaca sa 10,5% na 5%, kao što je usvojeno u izmjenama Zakona o doprinosima, kao dio reforme sistema poreznog opterećanja, doprinijeti će se ostvarenju ušteda na strani poslodavca, te ostaviti prostor za ulaganja i povećanje konkurentnost privrede. Naredne faze reforme nastaviti će se kroz sveobuhvatnu reformu propisa o doprinosima i porezu na dohodak, smanjenjem doprinosa i proširenjem porezne osnovice.

Usvajanje nacрта Zakona o fiskalizaciji transakcija predstavlja korak ka modernizaciji fiskalnog sistema kroz primjenu savremenih tehnoloških rješenja, što omogućava efikasniju kontrolu i nadzor nad prometom, bolju transparentnost i bržu razmjenu informacija između poreskih obveznika i Porezne uprave FBiH. Uvođenjem obaveznog izdavanja fiskalnih računa putem elektronskih fiskalnih sistema (EFS) u realnom vremenu, zakon omogućava precizno evidentiranje svih transakcija, što značajno smanjuje mogućnosti za neformalnu ekonomiju i porezne prevare. Nastavlja se proces implemetacije nove fiskalizacije u Federaciji i u budućem periodu.

Uspostavljanjem jedinstvenog sistema oporezivanja imovine u cijeloj Federaciji omogućila bi se standardizacija pravila na cijeloj teritoriji Federacije BiH, čime bi se olakšalo administriranje i kontrola poreza na imovinu. Jedinstveni sistem bi bio usklađen s međunarodnim standardima i praksama u oblasti direktnog oporezivanja, što je važno za europsku integraciju i konkurentnost na regionalnom i globalnom nivou.

Ulaganja u digitalizaciju javne uprave, naročito Poreznu upravu, su ključna za unapređenje transparentnosti, efikasnosti i pravednosti poreznog sistema. Digitalizacija će smanjiti troškove poslovanja, povećati produktivnost i omogućiti bržu dostupnost podataka za analize i kontrolu. Implementacijom reforme Porezne uprave FBiH u pravcu provedbe mjera administrativnog unaprijeđenja pružanja javnih usluga kroz fluidan protok informacija kroz IT sistem, efikasnije će se upravljati poreznim sistemom, poboljšati njegova transparentnost, efikasnost i pravednost.

U svrhu jačanja fiskalne stabilnosti i odgovornosti, u narednom periodu nastavljaju se i aktivnosti unapređenja koordinacije i odgovornosti između svih nivoa vlasti u pripremi projekcija javnih prihoda, uspostave što kvalitetnijeg sistema izvještavanja, prema OECD

metodologiji, kao i analize pripadnosti i raspodjele javnih prihoda korisnicima u Federaciji BiH shodno ustvanim nadležnostima.

Realizacija ovih aktivnosti zavisice od političke stabilnosti i institucionalne spremnosti, uz mogućnost prilagođavanja uslijed globalnih izazova koji mogu uticati na dinamiku, imajući u vidu da je domaća ekonomija pod direktnom izloženošću globalnih geopolitičkih rizika.

3.2.3. Javni prihodi za period 2025. – 2028. godina

Unatoč brojnim globalnim izazovima, tokom 2024. godine u Bosni i Hercegovini nastavljen je trend ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini, koji prema podacima Direkcije za ekonomsko planiranje (DEP) iznosi 2,5%. Navedena ekonomska kretanja odrazila su se i na trendove naplate javnih prihoda.

Tako, ukupan nivo naplaćenih javnih prihoda u Federaciji BiH u 2024. godini iznosi 13.638,7 mil. KM i veći je za 9,6% ili za 1.190,7 mil. KM u odnosu na naplatu iz 2023. godine.

Tabela 6. Konsolidirani pregled ostvarenja javnih prihoda u Federaciji BiH
2024/2023. g.

VRSTA PRIHODA	IZVRŠENJE			
	2023	2024	% promjene	Razlika
I POREZNI PRIHODI	6.063.502.003	6.772.400.996	11,7	708.898.992
1. Prihodi od indirektnih poreza	4.598.188.458	5.187.838.578	12,8	589.650.120
1.1. Prihodi od indirektnih poreza iz raspodjele sa Jedinstvenog računa	3.537.343.848	4.076.272.330	15,2	538.928.483
1.2. Prihodi od indirektnih poreza za servisiranje vanjskog duga	833.660.500	868.473.300	4,2	34.812.800
1.3. Prihodi od namjenske putarine za finansiranje autocesta i cesta	224.879.015	241.088.929	7,2	16.209.914
1.4. Ostali indirektni porezi (naknadne uplate prema propisima koji više nisu u primjeni)	2.305.095	2.004.019	-13,1	-301.077
2. Prihodi od direktnih poreza	1.465.313.545	1.584.562.418	8,1	119.248.873
2.1. Porez na dobit	636.162.851	668.050.865	5,0	31.888.014
2.2. Porez na dohodak	684.448.543	768.299.080	12,3	83.850.536
2.3. Porez na imovinu	38.286.140	41.234.725	7,7	2.948.585
2.4. Porez na naslijeđe i poklon	6.256.506	7.036.577	12,5	780.071
2.5. Porez na promet nepokretnosti	95.918.508	97.965.434	2,1	2.046.926
2.6. Ostali direktni porezi (naknadne uplate prema propisima koji više nisu u primjeni)	4.240.998	1.975.737	-53,4	-2.265.261
II DOPRINOSI	5.043.394.860	5.508.032.835	9,2	464.637.975
1. Doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje	2.819.425.258	3.066.929.596	8,8	247.504.338
2. Doprinosi za zdravstveno osiguranje	1.991.599.305	2.188.583.800	9,9	196.984.495
3. Doprinosi za osiguranje od nezaposlenosti	232.370.297	252.519.439	8,7	20.149.142
III NEPOREZNI PRIHODI	1.341.110.810	1.358.313.503	1,3	17.202.693
1. Takse	150.878.293	146.156.556	-3,1	-4.721.737
2. Naknade i članarine	632.551.620	639.225.448	1,1	6.673.828
3. Novčane kazne	61.545.964	75.162.055	22,1	13.616.092
4. Ostali neporezni prihodi	496.134.933	497.769.443	0,3	1.634.511
UKUPNO (I + II + III):	12.448.007.673	13.638.747.334	9,6	1.190.739.660

Izvor: Federalno ministarstvo finansija

Prateći najnovije zvanične makroekonomske prognoze iz marta 2025. godine, preuzete od strane DEP-a, kao i pozitivne tekuće trendove naplate u prvom kvartalu 2025. godine, izvršeno je revidiranje projekcija prihoda za tekuću godinu i pripremljene su srednjoročne projekcije za period 2026. – 2028. godina.

Prilikom izrade revidiranih projekcija prihoda za 2025. godinu, uključeni su procjenjeni efekti Odluke o minimalnoj plati za 2025. godinu, kao i smanjenje ukupne stope doprinosa koji se plaćaju na teret poslodavca, na one kategorije prihoda koje direktno i indirektno koreliraju sa navedenim izmjenama politika.

Projekcije obuhvataju javne prihode budžeta svih nivoa vlasti u Federaciji BiH, vanbudžetskih fondova, te javne prihode ostalih korisnika, koji ih naplaćuju. U projicirani okvir nisu uključena sredstva po osnovu primitaka.

Tako u 2025. godini, ukupno očekivano ostvarenje javnih prihoda u Federaciji BiH iznosi 14.863,8 mil. KM i u poređenju sa ostvarenjem iz prethodne godine pretpostavlja rast od 8,9% ili za nešto više od 1.225 mil. KM.

Prateći očekivani ekonomski rast na nivou Bosne i Hercegovine od prosječnih 3,1% na godišnje u periodu 2026. – 2028. godina, pretpostavlja se da će prosječna godišnja stopa rasta naplate ukupnih javnih prihoda u Federaciji BiH u navedenom srednjoročnom periodu iznositi 4,8%.

Tabela 7. Konsolidirane projekcije ukupnog okvira javnih prihoda u Federaciji BiH za 2025. godinu i period 2026. – 2028. g.

VRSTA PRIHODA	PROJEKCIJA			
	2025	2026	2027	2028
I POREZNI PRIHODI	7.200.648.113	7.527.894.046	7.899.111.452	8.266.144.363
1. Prihodi od indirektnih poreza	5.479.332.000	5.738.416.480	6.033.877.660	6.318.300.340
1.1. Prihodi od indirektnih poreza iz raspodjele sa Jedininstvenog računa	4.448.697.643	4.816.696.972	5.159.900.349	5.460.179.447
1.2. Prihodi od indirektnih poreza za servisiranje vanjskog duga	783.706.157	667.963.508	612.362.511	587.903.893
1.3. Prihodi od namjenske putarine za finansiranje autocesta i cesta	245.428.200	252.756.000	260.614.800	269.217.000
1.4. Ostali indirektni porezi (<i>naknadne uplate prema propisima koji više nisu u primjeni</i>)	1.500.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
2. Prihodi od direktnih poreza	1.721.316.113	1.789.477.566	1.865.233.792	1.947.844.023
2.1. Porez na dobit	653.189.454	654.309.273	656.306.965	658.566.902
2.2. Porez na dohodak	915.047.296	976.835.963	1.044.385.514	1.118.017.905
2.3. Porez na imovinu	43.766.537	46.628.869	49.864.912	53.524.997
2.4. Porez na naslijeđe i poklon	7.398.257	7.778.527	8.178.344	8.598.711
2.5. Porez na promet nepokretnosti	100.414.569	102.924.934	105.498.057	108.135.508
2.6. Ostali direktni porezi (<i>naknadne uplate prema propisima koji više nisu u primjeni</i>)	1.500.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
II DOPRINOSI	6.100.024.854	6.356.056.386	6.748.123.835	7.181.128.306
1. Doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje	3.378.397.378	3.513.533.273	3.720.831.736	3.951.523.304
2. Doprinosi za zdravstveno osiguranje	2.432.420.032	2.536.573.066	2.703.166.051	2.885.537.887
3. Doprinosi za osiguranje od nezaposlenosti	289.207.444	305.950.047	324.126.047	344.067.114
III NEPOREZNI PRIHODI	1.563.120.148	1.578.770.277	1.599.906.392	1.648.026.921
1. Takse	139.294.304	141.873.310	144.771.669	148.057.668
2. Naknade i članarine	656.560.324	673.732.897	693.476.327	716.040.870
3. Novčane kazne	86.436.364	99.401.818	114.312.091	131.458.904
4. Ostali neporezni prihodi	680.829.156	663.762.252	647.346.306	652.469.478
UKUPNO (I + II + III):	14.863.793.115	15.462.720.710	16.247.141.678	17.095.299.589

Izvor: Federalno ministarstvo finansija

Indirektni porezi

Očekivana naplata prihoda od indirektnih poreza iz raspodjele sa Jedininstvenog računa Uprave za indirektno oporezivanje u 2025. godini iznosi 5.232,4 mil. KM i u odnosu na 2024. godinu pretpostavlja rast za 5,8% ili za 287,7 mil. KM. Nakon odbitka planiranih sredstava namjenjenih otplati vanjskog duga u iznosu od 783,7 mil. KM, projekcija ukupnog

raspoloživog dijela prihoda od indirektnih poreza za dalju raspodjelu korisnicima u Federaciji BiH, odnosno njihovu budžetsku potrošnju, iznosi 4.448,7 mil. KM i u odnosu na 2024. godinu veća je za 9,1% ili za približno 372,4 mil. KM.

Prateći plan ukupne naplate prihoda na Jedinostvenom računu, pretpostavljen od strane Odjeljenja za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje (OMA), kao i projekciju kretanja koeficijenta učešća Federacije BiH u međuentiteskoj raspodjeli, predviđa se da će u 2026. godini ukupno doznačena sredstva od indirektnih poreza za Federaciju BiH biti veća za 4,8%, dok očekivana prosječna godišnja stopa rasta u 2027. i 2028. godini iznosi 5%.

U periodu 2026. – 2028. godina dospijeće obaveza na ime otplate vanjskog duga opada iz godine u godinu po slijedećim stopama (2026: -14,8%; 2027: -8,3% i 2028: -4,0%). Prateći isto, raspoloživi dio prihoda od indirektnih poreza, nakon odbitka sredstava namjenjenih otplati vanjskog duga, u 2026.; 2027. i 2028. godini pretpostavlja rast po stopama 8,3%; 7,1% i 5,8% respektivno.

Namjenska putarina za izgradnju autocesta i izgradnju i rekonstrukciju drugih cesta

Prateći ukupan plan, također dostavljen od strane OMA-e, očekivani nivo naplate prihoda od namjenske putarine za Federaciju BiH u 2025. godini iznosi 245,4 mil. KM i veći je za 1,8% ili za 4,3 mil. KM u odnosu na ostvarenje iz 2024. godine.

U periodu 2026. – 2028. godina očekuje se stabilan rast naplate ovih prihoda prema prosječnoj godišnjoj stopi od 3,1 %.

Porez na dobit

Uzimajući u obzir da će, primjenom Odluke o minimalnoj plati za 2025. godinu, kao i pretpostavljenim nastavkom povećanja plata radnika u cilju zadržavanja deficitarne radne snage na tržištu rada u Federaciji BiH, na strani poslodavaca doći do povećanja rashoda u navedene svrhe, pretpostavlja se da će u 2025. godini doći do smanjenja naplate prihoda od poreza na dobit za 2,2% u odnosu na zabilježeno ostvarenje u prethodnoj godini.

Očekuje se da će se ovi prihodi i u srednjoročnom periodu 2026. – 2028. godina zadržati na približno istom nivou pretpostavljenom za 2025. godinu, bez daljeg nastavka opadajućeg trenda.

Prihodi po osnovu poreza dohodak

Kako je već ranije istaknuto, uzimajući u obzir pozitivne efekte povećanja minimalne plaće u 2025. godini, projicirani nivo prihoda od poreza na dohodak za navedenu godinu iznosi 915 mil. KM i veći je za 19,1% ili za 146,7 mil. KM u odnosu na ostvarenje iz prethodne godine.

Prateći makroekonomska očekivanja u kretanju agregata vezanih za tržište rada, očekivane stope rasta prihoda od poreza na dohodak za 2026., 2027. i 2028. godinu iznose 6,7%; 6,9% i 7,1% respektivno.

Obavezni socijalni doprinosi

Uzimajući također u obzir pozitivne efekte povećanja minimalne plaće u 2025. godini, ali i smanjenje zbirne stope doprinosa na teret poslodavca za ukupno 5,5 indeksnih poena, koje će se reflektirati na nivo naplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje i doprinosa za zdravstveno osiguranje u drugoj polovini tekuće godine, očekivana ukupna naplata obaveznih socijalnih doprinosa u 2025. godini iznosi 6.100 mil. KM i u odnosu na ostvarenje iz 2024. godine veća je za 10,7% ili za približno 592 mil. KM.

Očekivane godišnje stope rasta u 2026.; 2027. i 2028. godini iznose: 4,2%; 6,2% i 6,4% respektivno. Razlog procentualno nižeg rasta od 4,2% u 2026. godini je prilagođavanje projekcionoj osnovici (pretpostavljenom iznosu iz 2025. godine) u čijem dijelu je sadržan i dio naplate prije izmjena politike doprinosa.

Porezi na posjedovanje i prometovanje imovinom

Obzirom da ovi prihodi uključuju tri različite kategorije: porez na imovinu, porez na poklon i naslijeđe i porez na promet nepokretnosti, te da je naplata istih trenutno regulisana kantonalnim zakonima i propisima jedinica lokalne samouprave, teško je uspostaviti uporedivost trendova kretanja.

Bazirajući se na pojedinačnim projekcijama svake od navedenih kategorija, zasnovanim prvenstveno na historijskom i tekućem trendu naplate, projicirana stopa rasta ukupnih prihoda po osnovu poreza na posjedovanje i prometovanje imovinom u 2025. godini iznosi 3,6% čime su ovi prihodi projicirani u ukupnom iznosu od 151,6 mil. KM.

Oprezno, pretpostavlja se prosječna godišnja stopa rasta ovih prihoda tokom perioda 2026. – 2028. godina od 3,9%.

Neporezni prihodi

Pretpostavljeni iznos naplate ukupnih neporeznih prihoda u Federaciji BiH, u 2025. godini iznosi 1.563,1 mil. KM sa stopom rasta od 15,1% ili za 204,8 mil. KM. Visok nivo rasta prvenstveno je vezan za očekivanja po pitanju naplate prihoda od krajnjih korisnika za povrate anuiteta po otplaćenim kreditima.

Treba ipak uzeti u obzir da ukupni neporezni prihodi uključuju širok spektar prilično varijabilnih prihoda, bez kontinuiranog obrasca kretanja.

Zasnovane na prognozama makroekonomskih kretanja, za kategorije neporeznih prihoda koje imaju korelaciju sa istim, te nadalje, kako je već istaknuto, bazirane na planu naplate prihoda od krajnjih korisnika za povrate anuiteta po otplaćenim kreditima, koji uzimaju značajno učešće u ukupnim neporeznim prihodima, projicirane srednjoročne stope kretanja za 2026.; 2027. i 2028. godinu iznose: 1%; 1,3% i 3% respektivno

Rizici po ostvarenje projekcija

Srednjoročne projekcije javnih prihoda u Federaciji BiH prate makroekonomska očekivanja u kretanju onih agregata sa kojim su u značajnoj korelaciji, a svaki drugačiji ishod može narušiti i nivo realizacije istih. Imajući u vidu na trenutno puno jači utjecaj vanjskih rizika na krajnji ishod makroekonomskih prognoza, nego unutrašnjih, od izuzetnog je značaja spremnost domaćih aktera na donošenje brzih mjera prilagodbe i ublažavanja takvih utjecaja. Slabljenje ekonomskog rasta glavnih trgovinskih partnera može dovesti do usporenja vanjskotrgovinske razmjene u Bosni i Hercegovini, što lančano može dovesti i do smanjenja naplate, prvenstveno poreznih prihoda, koji su u korelaciji sa navedenim.

Projekcije poreznih prihoda i obaveznih socijalnih doprinosa za 2025. godinu, kako je i ranije istaknuto, temelje se na trenutno provedenim izmjenama politika, prate projektovane makroekonomske pokazatelje, kao i tekuće trendove u naplati, korigovane za jednokratne utjecaje. Potencijalna implementacija novih mjera u ovoj oblasti, u narednom srednjoročnom periodu, u značajnoj mjeri može imati odraz i na projicirani nivo naplate.

Pored navedenog, na drugačiji ishod u naplati javnih prihoda mogu u značajnoj mjeri utjecati: izmjene ostalih poreznih politika, značajna odstupanja u kretanju koeficijenta raspodjele prihoda od indirektnih poreza između entiteta u odnosu na trenutno procijenjeni, promjene u nivou planirane otplate vanjskog duga, promjene u izdvajanju prihoda od indirektnih poreza za Institucije BiH, rad porezne administracije, te razvoj drugih događaja poput novih elementarnih nepogoda i sl.

Nadalje, treba uzeti u obzir i da kategorija ostalih prihoda, iako u strukturi ukupnih prihoda na nivou šire vlade uzima najmanje učešće, uključuje širok spektar prilično varijabilnih neporeznih prihoda, od kojih značajan dio nema kontinuirani obrazac kretanja, čime je i rizik po projekciju veći. S druge strane, provedbom mjera koje utiču na smanjenje sive ekonomije mogu se mobilizirati dodatni izvori za efikasniju i veću naplatu javnih prihoda od trenutno pretpostavljene.

4. JAVNI DUG U SREDNJOROČNOM PERIODU

Javni dug Federacije BiH, postupak zaduživanja i izdavanja garancija, limiti zaduživanja, osiguranje sredstava za otplatu duga, vođenje evidencije o dugu i druga pitanja koja se odnose na javni dug FBiH, kantona i općina, regulisani su Zakonom o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji BiH. Stanje javnog duga je od izuzetnog značaja za kreiranje razvojnih politika. Pregled stanja i projekcija javnog duga u ovom dokumentu temelji se na raspoloživim podacima Federalnog ministarstva finansija.

Da bi odražavala aktuelno stanje, uspostavljena evidencija se ažurira na osnovu podataka koje kantoni, gradovi i općine imaju obavezu dostavljati kvartalno. Pregled stanja i projekcija javnog duga u ovom dokumentu se temelji na podacima o unutrašnjem i vanjskom dugu u Federaciji BiH sa kojima raspolaže Federalno ministarstvo finansija, na Strategiji upravljanja dugom za period 2024. – 2026. i godišnjem planu zaduživanja pripremljenog u skladu sa budžetom Federacije BiH za 2025. godinu.

4.1. Struktura duga u Federaciji BiH

Prema raspoloživim podacima, ukupni dug u FBiH na dan 31.12.2024. godine iznosi 6.872,24 mil. KM, što predstavlja povećanje za 278,78 mil. KM ili 4,23% u odnosu na prethodnu godinu.

Vanjski dug u Federaciji BiH na dan 31.12.2024. godine iznosi 5.053,74 mil. KM (smanjenje za 112,93 mil. KM odnosno 2,19% u odnosu na 2023. godinu), najvećim dijelom je ugovoren sa bilateralnim i multilateralnim finansijskim institucijama (Svjetska banka, EBRD, EIB, MMF i dr.), u cilju osiguranja sredstava za finansiranje većih infrastrukturnih projekata, te za budžetsku podršku. Od ukupnog iznosa vanjskog duga u FBiH, na dug Vlade Federacije BiH odnosi se 1.230,17 mil. KM, na dug kantona 439,38 mil. KM, na dug gradova i općina 178,04 mil. KM, i na dug javnih preduzeća i ostalih korisnika 3.206,14 mil. KM. U narednoj tabeli je prikazana struktura duga u prethodnom periodu.

Tabela 1: Konsolidovani dug u FBiH na bazi verifikovanog unutrašnjeg duga (mil. KM)

Javni dug u FBiH (KM)	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
1. Unutrašnji dug u Federaciji BiH	1.185,89	1.123,67	1.064,52	1.426,80	1.818,50
1.1. Unutrašnji dug Federacije BiH	860,51	761,08	682,63	924,41	1.406,22
1.2. Unutrašnji dug kantona	225,13	242,47	257,39	290,69	250,29
1.3. Unutrašnji dug općina i gradova	74,09	75,65	71,48	80,38	87,89
2. Vanjski dug u Federaciji BiH	4.982,72	5.402,00	5.410,49	5.166,67	5.053,74
2.1. Vanjski dug Federacije BiH	2.321,66	2.357,59	2.110,89	1.569,14	1.230,17
2.2. Vanjski dug kantona	214,81	230,81	285,49	317,62	439,38
2.3. Vanjski dug općina i gradova	191,01	199,91	206,52	190,97	178,04
2.4. Vanjski dug javnih preduzeća i ostalih korisnika	2.255,86	2.613,69	2.807,59	3.088,93	3.206,14
Ukupan dug u Federaciji BiH	6.168,63	6.525,67	6.475,01	6.593,46	6.872,24

Izvor: FMF

Unutrašnji dug u Federaciji BiH na dan 31.12.2024. godine iznosi 1.818,50 mil. KM, što je u poređenju sa stanjem na kraju 2023. godine više za 391,70 mil. KM, ili 27,45%. Od ukupnog unutrašnjeg duga u FBiH, na dug Federacije BiH se odnosi 1.406,22 mil. KM, kantona 250,29 mil. KM, gradova i općina 87,89 mil. KM, te javnih preduzeća i ostalih korisnika 74,1 mil. KM.

Unutrašnji dug FBiH sastoji se od tržišnih i netržišnih instrumenata. Tržišni instrumenti su trezorski zapisi i trezorske obveznice koje je Federacija Bosne i Hercegovine, putem aukcija, počela izdavati 2011. i 2012. godine.

Ukupan vanjski i unutrašnji dug Vlade Federacije BiH, ne uzimajući u obzir dug koji je supsidijarno prenesen na krajnje korisnike, za 2024. godinu iznosi 2.636,39 mil. KM, te je u odnosu na 2023. godinu povećan za 142,84 mil. KM ili 5,73%.

U strukturi ukupnog duga u Federaciji BiH za 2024. godinu, vanjski dug učestvuje sa 73,54%, što je manje za 4,82% p.p. u odnosu na 2023. godinu kada je taj procenat iznosio 78,36%.

Učešće ukupnog duga u Federaciji BiH u BDP-u na 31.12.2024. godine je 20,92% BDP-a što je za 1,94% manje u odnosu na 2023. godinu. Učešće duga u BDP-u Federacije BiH prikazano je u tabeli ispod.

Tabela 2. Odnos duga prema BDP-u

Godina	BDP-realni	Stanje duga			Odnos duga prema BDP-realni		
		Vanjski dug	Unutrašnji dug	Ukupno	Vanjski dug	Unutrašnji dug	Ukupno
	1	2	3	4 (2+3)	5 (2: 1)	6 (3:1)	7 (4:1)
31.12.2024.	32.846	5.053,74	1.818,50	6.872,24	15,39%	5,54%	20,92%
31.12.2023.	30.059	5.166,67	1.426,79	6.593,46	17,19%	4,75%	21,94%
31.12.2022.	26.276	5.410,49	1.064,52	6.475,01	20,59%	4,05%	24,64%
31.12.2021.	24.069	5.402,01	1.123,67	6.525,68	22,44%	4,67%	27,11%

Izvor: FZS, FMF

Tabela 3. Kretanje ukupnog vanjskog i unutrašnjeg, verifikovanog duga u FBiH, mil. KM (svi nivoi vlasti)

	Vanjski dug	Unutrašnji dug	Ukupno
2019.	4.595,39	1.000,12	5.595,50
2020.	4.982,72	1.185,89	6.168,63
2021.	5.402,00	1.123,67	6.525,67
2022.	5.410,49	1.064,52	6.475,01
2023.	5.166,67	1.426,79	6.593,46
2024.	5.053,74	1.818,50	6.872,24

Tabela 4. Kretanje vanjskog i unutrašnjeg, verifikovanog duga FBiH, mil. KM (samo federalni nivo)

	Vanjski dug	Unutrašnji dug	Ukupno
2019.	2.080,62	726,22	2.806,84
2020.	2.321,66	860,51	3.182,17
2021.	2.357,59	761,08	3.118,67
2022.	2.110,89	682,63	2.793,52
2023.	1.569,14	924,41	2.493,55
2024.	1.230,17	1.406,22	2.636,39

Izvor: FMF

Tabela 5. Promjena strukture duga FBiH na kraju 2024. u odnosu na proteklu godinu (KM)

Kategorije duga	Stanje duga 31.12.2023.	Stanje duga 31.12.2024
1. Unutarnji dug u FBiH	1.426.798.924	1.818.498.328
1.1. Unutarnji dug Federacije BiH	924.414.780	1.406.220.206
1.1.1. Vrijednosni papiri	922.893.824	1.405.233.964
a) Dugoročni vrijednosni papiri	822.893.824	1.285.233.964
Stara devizna štednja	0	0
Ratna potraživanja	2.893.824	2.233.964
Obveznice Federacije	820.000.000	1.283.000.000
b) Kratkoročni vrijednosni papiri (trezorski zapisi)	100.000.000	120.000.000
1.1.2. Krediti banaka	0	0
1.1.3. Obaveze bivšeg FMO	0	0
1.1.4. Verifikovani Unutarnji dug za koji nisu emitovane obveznice	1.520.956	986.242
stara devizna štednja	1.491.031	956.317
ratna potraživanja	29.925	29.925
1.2. Unutarnji dug kantona	290.692.695	250.287.071
Obveznice	0	0
Krediti	290.692.695	250.287.071
Ostalo	0	0
1.3. Unutarnji dug općina i gradova	80.375.703	87.886.313
Obveznice	0	0
Krediti banaka	80.375.703	87.886.313
Ostalo	0	0
1.4. Unutarnji dug javnih preduzeća i ostalih korisnika	131.315.746	74.104.738
Obveznice	18.096.400	18.096.400
Krediti banaka	113.219.346	56.008.338
Ostalo	0	0
2. Vanjski dug u FBiH	5.166.665.740	5.053.742.415
2.1. Vanjski dug Federacije	1.569.138.458	1.230.174.308
2.2. Vanjski dug kantona	317.624.375	439.382.816
2.3. Vanjski dug općina i gradova	190.968.135	178.041.253
2.4. Vanjski dug javnih preduzeća i ostalih korisnika	3.088.934.772	3.206.144.038
UKUPNO dug Federacije BiH	2.493.553.238	2.636.394.514
UKUPNO dug Kantona	608.317.070	689.669.887
UKUPNO dug općina i gradova	271.343.838	265.927.566
UKUPNO dug javnih preduzeća i ostalih korisnika	3.220.250.518	3.280.248.776
UKUPNO DUG U FEDERACIJI BIH	6.593.464.664	6.872.240.743

Izvor: FMF

4.2. Projekcija stanja duga u Federaciji BiH

U periodu 2025. – 2027. godine očekuje se povećanje udjela ukupnog duga Federacije BiH u BDP-u na 9,61% u 2025. godini, te njegovo postepeno smanjivanje na 9,18% u 2026. i 8,65% u 2027. godini.

Tabela 6. Pokazatelji održivosti duga Vlade Federacije BiH (mil. KM) bez duga krajnjih korisnika na bazi verifikovanog unutrašnjeg duga;

OPIS	2022.	2023.	2024.	Projekcija		
				2025.	2026.	2027.
36BDP/nominalni³⁷	29.463	31.967	34.379 ³⁸	36.339	38.156	40.025
Stanje vanjskog duga FBiH	2.110,89	1.569,14	1.230,17	1.717,95	1.617,95	1.600,65
Stanje unutrašnjeg duga FBiH	682,63	924,41	1.406,22	1.772,62	1.883,16	1.861,28
Ukupan dug FBiH	2.793,52	2.493,55	2.636,39	3.490,58	3.501,11	3.461,93
Ukupan dug FBiH/BDP	9,48%	7,80%	7,67%	9,61%	9,18%	8,65%
Vanjski dug FBiH/BDP	7,16%	4,91%	3,58%	4,73%	4,24%	4,00%
Unutrašnji dug FBiH/BDP	2,32%	2,89%	4,09%	4,88%	4,94%	4,65%

Izvor: FMF i FZS

Dinamika zaduživanja nalaže potrebu stalnog praćenja duga uz zaduživanje kod međunarodnih finansijskih institucija pod koncesionim uslovima (niska kamatna stopa, duži rok otplate i što duži grace period). Novo zaduživanje bi moralo biti povezano sa projektima koji doprinose ubrzanju reformi, kao osnove za daljnji privredni rast. Donošenje svake pojedinačne odluke o novom zaduženju pretpostavlja nužnu analizu makroekonomskih tokova i implikacije na osnovne makroekonomske pokazatelje FBiH.

4.3. Upravljanje dugom u Federaciji BiH

Jačanje upravljanja dugom u Federaciji BiH je utvrđeno kao jedna od ključnih reformskih mjera, čijim sprovođenjem bi se osiguralo kontinuirano održavanje javnog duga o okviru kriterija iz Maastricht-a, s konačnim ciljem smanjenja javnog duga u odnosu na BDP.

Uz podršku Svjetske banke³⁹ i Međunarodnog monetarnog fonda, poduzimaju se aktivnosti na unaprijeđenju upravljanja dugom, povećanju transparentnosti, fiskalne odgovornosti i predvidivosti zaduživanja Vlade Federacije BiH. Reformskim planom, zasnovanim na nalazima izvršene procjene performansi za upravljanje dugom (DeMPA⁴⁰) Vlade Federacije BiH, utvrđene su aktivnosti, indikativni rokovi i očekivani rezultati za svaku od aktivnosti koje zahtijevaju sprovođenje korektivnih mjera, a sve s ciljem unaprijeđenja upravljanja javnim dugom.

Za upravljanje dugom Federacije, u skladu sa Zakonom o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji Bosne i Hercegovine nadležno je Federalno ministarstvo finansija, a za upravljanje dugom kantona, gradova i općina ministarstva finansija kantona, odnosno gradske i općinske službe za finansije.

³⁷ Izvor: Federalni Zavod za statistiku, Iznos BDP-a za 2022. i 2023., Mjesečni statistički pregled FBiH br. 3/25

³⁸ Izvor: Federalno ministarstvo finansija, Iznos BDP-a za 2024. i posljednje projekcije BDP-a 2025. - 2027., april. 2025. godine,

³⁹ Odjel Svjetske banke koji se bavi procjenom performansi za upravljanje dugom, primjenom DeMPA instrumenata, proveo procjenu učinka upravljanja dugom u Federaciji BiH kako bi se, analizom elemenata od izuzetnog značaja za postizanje zdrave prakse upravljanja dugom, izmjerio učinak upravljanja dugom Vlade Federacije BiH.

⁴⁰ DeMPA je metodologija za ocjenjivanje učinka upravljanja javnim dugom pomoću sveobuhvatnog skupa indikatora koji pokrivaju cijeli spektar funkcija vlade vezanih za upravljanje dugom

Na osnovu izvršene procjene važećeg pravnog okvira za upravljanje dugom izrađen je novi Zakon o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji BiH⁴¹, kojim se, između ostalog, unapređuju procesi upravljanja rizicima, revidiraju limiti zaduženosti (zavise od sposobnosti kantona, gradova i općina da servisiraju svoje obaveze i vezuju se za prosječne redovne prihode ostvarene u propisanom periodu) i izloženosti kako na nivou Federacije, tako i na nivou kantona, gradova i općina (izloženost Federacije prema kantonu, gradu i općini, prema jednom sektoru, pravnom licu ili grupi povezanih pravnih lica; granice izloženosti kantona, grada i općine prema jednom pravnom licu) i utvrđuju nove gornje granice javnog duga i garancija, te jača kontrola nad zaduživanjem.

U svrhu održivosti javnog duga, nakon adekvatnih izmjena, odnosno donošenja novog Zakona o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji BiH, donijeti će se i odgovarajući podzakonski akti. Time će se doprinijeti provedbi planirane ekonomske politike i reforme, kako u pogledu uspostavljanja novih fiskalnih pravila za dug, zaduživanje i garancije, tako i u pogledu obuhvata mjerenja javnog duga koji je usklađen sa statističkom metodologijom Evropske unije.

Nakon donošenja novog Zakona o dugu, izrada Strategije upravljanja dugom koja se sada priprema u skladu sa navedenim Reformskim planom, postat će zakonska obaveza, a Vlada Federacije BiH će biti obavezna da usvaja i Godišnji plan zaduživanja, koji se, između ostalog, temelji na Programu javnih investicija Federacije BiH⁴², te da izvještava o dugu⁴³.

Imajući u vidu izmjenu zakonskog okvira u pogledu donošenja novih fiskalnih pravila zaduživanja za sve nivoe vlasti u FBiH, kojim se stvaraju preduslovi za povećanje transparentnosti zaduživanja i izvještavanja o dugu u FBiH, te omogućava upravljanje dugom na adekvatan način, nužno je, uspostavljanjem informacionog sistema za upravljanje dugom (evidentiranje i praćenje duga i garancija, izvještavanje o dugu i sl.), unaprijediti kapacitete i stvoriti tehničke pretpostavke za poboljšanje cjelokupnog procesa.

Strategijom upravljanja dugom FBiH za period 2023. – 2025.⁴⁴ definisani su ciljevi upravljanja dugom, koji će i u narednom periodu predstavljati prioritet, imajući u vidu potrebe Vlade Federacije da, uz održavanje prihvatljivog nivoa rizika, te srednjoročnih i dugoročnih troškova finansiranja, osigura finansijska sredstva za tekuće potrebe i investiciona ulaganja, kao i da nastavi aktivnosti na razvoju domaćeg tržišta vrijednosnih papira.

Ovim se, imajući u vidu da Federacija Bosne i Hercegovine i dalje ima veliku potrebu za novčanim sredstvima za izgradnju i obnovu infrastrukture, izgradnju velikih energetske projekata kao i za budžetsku podršku, stvara osnova za odgovornije, transparentnije i efikasnije korištenje i upravljanje javnim resursima.

Ugovaranje novih zaduživanja također podrazumijeva analizu i pažljivu selekciju, u zavisnosti od potreba za finansiranjem i dostupnih izvora finansiranja, a u svrhu realizacije ciljeva upravljanja dugom.

⁴¹ Oba Doma Federacije BiH su prihvatila Nacrt Zakona nakon čega je održana i javna rasprava. Sektor za upravljanje dugom je trenutno u procesu pripreme Prijedloga zakona

⁴² Donošenje programa javnih investicija zakonska je obaveza, kako za Vladu Federacije BiH, tako i kantonalne vlade

⁴³ Kvartalno i godišnje izvještavanje: kvartalno izvještaji o dugu Federacije BiH i Informacije o vanjskom i unutrašnjem dugu u Federaciji BiH

⁴⁴ Strategiju upravljanja dugom Vlada Federacije još uvijek donosi u skladu sa Reformskim planom, s obzirom da obaveza njenog donošenja nije Zakonom propisana

Srednjoročna strategija upravljanja dugom daje pregled troškova i rizika duga Federacije BiH u narednom periodu, pod pretpostavkom realizacije investicionih projekata u okviru prognoziranih makroekonomskih pokazatelja, te procjenjuje troškove njegovog servisiranja ukoliko dođe do nepredviđenih šokova na tržištu u smislu oscilacije kamatnih stopa i deviznih kurseva.

Obaveze po novim zaduživanjima za investicione projekte trebale bi biti izmirene od strane krajnjih korisnika kreditnih sredstava, čime se visina duga koji se servisira iz budžeta Vlade Federacije BiH ostala u prihvatljivom okviru, s obzirom da visina duga utječe na interes potencionalnih investitora za ulaganja u vladine vrijednosne papire i na direktne strane investicije.

Na osnovu trenutnog makroekonomskog okvira (Dokument okvirnog budžeta Federacije BiH 2025 – 2027. godine) praćenjem preferirane strategije zaduživanja na kraju 2026. godine očekivani indikatori rizika portfolija duga bili bi sljedeći:

- prosječno vrijeme dospjeća kredita (ATM) ne bi trebalo biti manje od 6,73 godina;
- prosječno vrijeme refiksiranja kredita (ATR) će iznositi 4,73 godinu;
- učešće servisiranja kamata po osnovu duga u prihodima će iznositi manje od 15%.

Mete definirane ovom Strategijom su osjetljive na promjene pretpostavki o rastu, fiskalnom deficitu i dostupnosti predviđenih izvora finansiranja, prvenstveno koncesionalnih izvora finansiranja.

Realizacijom zaduženja u cilju postizanja optimalnog portfolija duga nastoje se minimizirati sveukupni rizici. Prilikom planiranja zaduživanja, voditi će se računa o održanju ravnomjerne strukture otplate duga po godinama u cilju minimiziranja rizika refinansiranja, maksimalno će se koristiti zaduživanje u EUR i KM sa fiksnim kamatnim stopama u cilju smanjenja valutnog i kamatnog rizika.